

Šiame numery

Kūrybinė laisvė – būtinybė ar anarchija?
Henriko Nagio eilėraščiai.
Chicagos Lietuvių operos dvidešimtmetis.
Paskutinieji operų spektakliai ir išvados.
Dainuojanti senoji Amerikos Lietuva Poezijos dienoje Chicagoje.
Kamerinė muzika skambanti grafika.
Lietuvių dailės galerija New Yorke.
Sunkus lietuvių – lenkų dialogas.
LKMA suvažiavimo programa.

Kertinė paraštė

KŪRYBINĖ LAISVĖ – BŪTINYBĖ AR ANARCHIJA?

“Kūrybinė laisvė” nėra permatomai aiškus terminas ar visuotinai priimta vertybė. Vieniems ji, kaip oras, be kurio užsistama. Kitiems “kūrybinė laisvė” tapati suirutai ir chaosui. Skirtingi požiūriai į “kūrybinę laisvę” ryškiai išsibėrė ir įvairių tautų kultūrinėse tradicijose. Ir carinės, ir sovietinės Rusijos kultūros istorijoje “kūrybinės laisvės” terminas būdavo nuolatos suplakamas su “pavojingomis” ir “pragaištingomis” Vakarų įtakomis. Antra vertus, Anglijos praeityje nenutrūkstanti grandinė dokumentų, kaip Milto “Areopagitica”, iškeliančių kūrybos ir žodžio laisvę; “kūrybinės laisvės” būtinybė yra giliai įsiaknijusi anglų kolektyvioje sąmonėje.

“Kūrybinės laisvės” klausimas degančiai aktualus ir Lietuvoje. Laikas nuo laiko jis dramatiškai prisiveržia į viešumą. “As kuriu, kaip diktuoja mano meninė ir pilietinė sąžinė”, pareiškė režisierius Jonas Jurašas savo 1972-ųjų metų rugpjūčio mėnesį parašytame laiške, pasmerkiančiame cenzūrą. Pirmasis viešas atsakymas į Jurašo iššūkį tepasirodė beveik po ketverių metų “Tiesos” puslapiuose, kur, kaip argumentu viršūnė, buvo pacituoti šie dainininko Virgilijaus Noreikos žodžiai: “Jis (Jurašas) trokšta kūrybinės laisvės, kuri reiškia ne ką kita, kaip anarchiją”. Taigi, “kūrybinė laisvė” – būtinybė ar anarchija?

Kadangi “Tiesa” ir oficialieji Lietuvos meniniai sambūriai sakosi besiremiantys marksistiniais – leninistiniais principais, vertėtų pasitikrinti, ką “kūrybinės laisvės” klausimu yra pasakę pačios ideologijos kūrėjas Karolis Marksas. Atsivertę jo ir Engelo “Raštų” rusiškąją laidą, skaitome Markso nuomonę apie politinę sistemą, kuri remiasi griežta cenzūra. Markso žodžiais:

“Vyriausybė tegirdi savo pačios balsą ir žino, kad ji tegirdi

savo pačios balsą, bet, nežinodama, ji užsispyrusiai apgaudinėja save ir nuduoda girdinti liaudies balsą. Negana to, ji reikalauja, kad ir pati liaudis dalyvautų toje apgavystėje. O liaudis... dalinai grimsta į politinius prietarus, dalinai į politinį netikėjimą”. O kaip su įstatymais, įteisinančiais cenzūrą? Pasak Markso: “Įstatymas, kuriuo įvedama cenzūra, yra neįmanomas, nes juoimi siekiama nubausti ne nusizengimus, bet nuomones... Nė viena valstybė neturi pakankamai drąsos įstatų pavidalu išskirti aikštėn tai, ką ji gali padaryti su cenzoriaus pagalba”.

“Įstatymas, baudžiantis žmones už jų galvoseną”, tešia Marksas, “nėra įstatymas, kurį valstybė skelbia piliečių labui... Užtuot suvienijęs, toksai įstatymas išskiria, ir visi įstatymai, ardanys piliečių vienybę, yra reakciniai... Valstybėje, kurioje paskira grupė įsivaizduoja esanti vienintelė ir išskirtiniu valstybinės išminties ir valstybinės moralės fondu... politikuojančios klišos kalta sąžinė sulipdo tendencingus įstatymus... kurie baudžia žmones už jų principus...”

Ką Marksas galvoja apie spaudos ir žodžio laisvę?

“Laisva spauda”, rašo jis, “išlieka gera net ir tada, kada ji užaugina blogų vaisių, nes tie vaisiai tereiškia nukrypimą nuo laisvos spaudos prigimties. Bet cenzūruojama spauda, su savo veidmainyste ir charakterio stoka, lieka bloga net ir tada, kada ji atveda gerų vaisių, nes tie vaisiai yra tik tiek geri, kiek juose pasireiškia laisva spauda cenzūruojamos spaudos rėmuose”.

Isitikinęs savo ideologijos “moksliškumu”, Karolis Marksas dažnai būdavo grubiai nepakanstus skirtingoms pažiūroms. Tačiau jo pasaulėžiūra formavosi ir Europos romantinio sąjūdžio ita

(Nukelta į 2 psl.)

Henrikas Nagys

Dabar dovanas dalinu:
didžiulę degančią saulę balandžio danguj,
putojantį krioklį po pumpurais,
žydintį krūmą, pilną paukščių
ir debesų šešėlių,
atokaitoje tylintį seną tiltą,
sudėty iš senų, samanotų, drėgnų akmenų,
alpų vėjo alsavimą
ant veido ir užmerktų blakstienų,
vakarykščio sniego garuojančias pėdas
po egių šakom
ir į saulėtą slėnį lėtai
nuvingiuojantį šilto, šnarancio
žvyro kelią...

Duokit dabar dovanų:
mano delnai atidari,
mano lūpos ir akys atvertos,
kaip šiaurėje ežerai
atanka atokaitoje,
pasitūgę pavasario potvynių,
paukščių ir plaukiančių debesų

Duok man dabar mano baltą
arktikos sakalą
gintarinėm akim.
Duok man dabar savo tamsiai mėlyną
dangų tarp savo tankių blakstienų,
atiduok man balandžio saulę,
putojantį krioklį,
apsveigusį krūmą
ir alpų vėjo alsavimą
slėnyje, ant tilto drėgnų akmenų.

Neleisk man nieko pamiršti:
tegu pasilieka visa, ką gyvenau,
tegu auga, didėja, gileja,
kaip ženkliai, įrežti į beržo kamieną,
kas metai auga kartu su medžiu
ir pro ploną tošį
išsiskleidžia kartu su balandžio sula
į medieną ir šerdį.
Palik man tą vieną,
niekada neužgyjantį randą –
tegu auga, didėja, gileja.

PAVAŠARIS

Nebekalbėkim daugiau
nei vieno žodžio:
žodžių gana.
Te gu akardena virš sodžių,
tarp gruodų ir tarp dangaus,
tikslai vyturėlio daina.

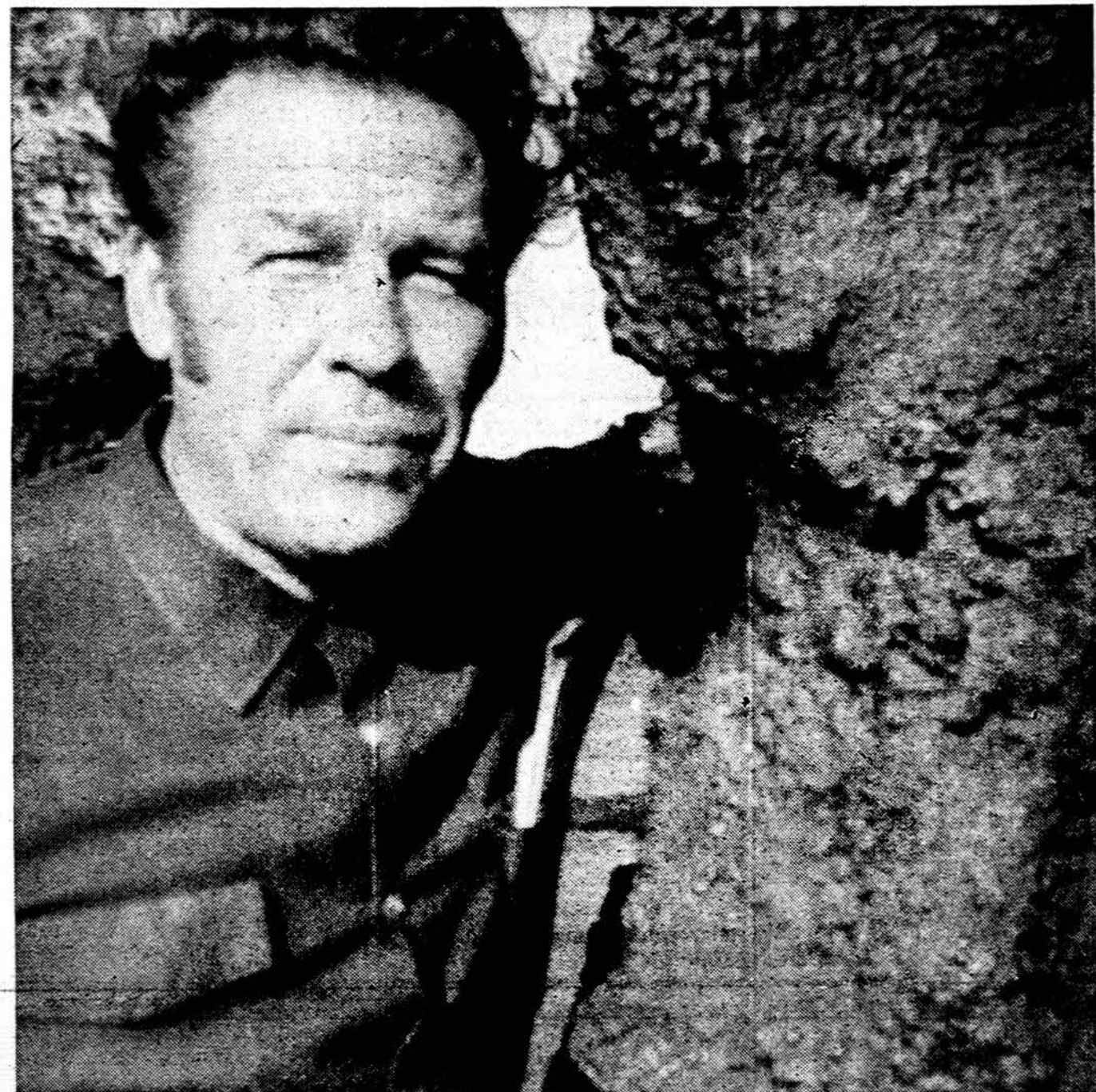
Ledai išeję.
Vėjų
užvovėjuje
dabar gali
apglobti saujom,
kaip mažą, bejėgį paukštį,
iš lizo iškritusį
ir ieškančį
tikslai tavo rankų
ir tavo kraujo
šilumos.

FUGA

Ant delnų paukščių šešėliai
nardo tarp ištemptų spindulių.
Žydi pavasario debesys,
atsvaidos ryškėjantios žemės.
Putoją vanduo:
akmenys
išlsta srovėje.

Toli šiaurėje
šylančio spindulio drovus sparnuotis
dar neužgimęs.
Te gu kyla iš mūsų delnų,
pro mūsų akis
į pilką putojantį dangų
kaip dar neišplautas
į krantą
gintaras.

Gera, kad tik akimirksni,
ir ne daugiau,

Henrikas Nagys, vienas ryškiųjų žeminių karto poetų. Šių metų Poezijos dienų Chicagoje finalinis poezijos vakaras gegužės 22 d. (šandien) 8 val. vak. Jaunimo centro kavinėje didžia dalimi skirtas Henriko Nagio kūrybai. Jisai Poezijos dienas atskrenda iš Montrealio, iš Kanados. Poezijos dienų vakare savo kūrybą taipgi skaitys poetės Gražina Tulaukaitė, Liūnė Sutema ir Austė Petūraitė. Poezijos šventėn visi kviečiami ir laukiami.

galėjau savo rankoje laikyti
sapną ir pasaką ir paukštį.

Jeigu ateitų man dabar naktis –
būtų vis tiek,
nes savo rankoje laikiau,
kad ir akimirksni,
bet taip arti:
stebuklą, sakalą, svajonę.

SAKALŲ VALANDA

Nesvarbu kada
ir kur nesvarbu,
bet turėsiu raibų
sakalą; ir tada
jie sklandys ir skraidys,
saulę, dangų uždengs.
Kris ūmai lyg rudens
naktimis krenta žvaigždės namo:
iš neužmatomos aukštumos
kaip apsvaigę žaidai, kaip akmuo –
sakalų, mano paukščių, lietus.
Nežinau,

kada bus
ir kur nežinia
mano paukščių raibų
padangė pilna.
Nesvarbu
nei kur, nei kada,
bet išmuš
sakalų valanda

REQUIEM

Paskutinieji vėjai pakyla
ir atsidūsta miškai.
Kadugnyuose
pagaliau atradau tave.
Kvepia egių sakais.
Tavo plunksnas nudažė
vakaras pelenų spalva.
Beždė, kurtia kalva
į tuščią erdvę kylo.
Ir tyliausia tylo nutyla,
kai rankose šaltą ir tykų
sakalų savo laikai.

Chicagos Lietuvių operos dvidešimtmetis

Prieš šešiasdešimt penkerius metus Mikalojus Konstantinas Čiurlionis, apžvelgdamas mūsų kultūrinio gyvenimo dykumas, taip samprotavo: “Bet nereikia nustoti vilties, kartoju tai, atsimindamas, jog turime mūsų senas dainas. Ir ateis laikas, kuomet, mūsų kompozitoriai atidarys tą užburta viešpatiją ir, sėdami iš tų turtų savo įkvėpimą, atras širdyje seniai nejudintas stygas, ir tuomet visi geriau suprasime save, nes bus tai tikra lietuvių tautos muzika. Ar greitai? Už šimto, dviejų, o gal ir trijų šimtų metų, jeigu tik nepailsime ir jeigu pasiseks mums sužadinti visuomenėje geresnės muzikos troškimus”.

ST. SANTVARAS

M. K. Čiurlionis nebuvo pesimistas, savo įvairiaveide ir šakota kūryba įrodė, kad jis nuoširdžiai tiki lietuvių tautos kūrybinį genijų. Čiurlionio atsargumą anuomet kurstė carinės Rusijos grubūs varžtai, dar vis tebeslopinę lietuvių tautinės kultūros ugdymą, dar vis bauginę “juodu naktų” nevilting.

Tačiau, kaip visi gerai žinom, istoriniai įvykiai tautžudiškus rusų kėslus sugriovė, patys rusai pasistatydino (deja, ir dabar statydina) klaidius stulpus savo pačių barbariškumui ir gėdai įro-

dyti. Ir mums neteko laukti nei šimto, nei dviejų, nei trijų šimtų metų, kol “lietuviai kompozitoriai atidarys mūsų liaudies dainų užburta viešpatiją”, kol jie pradės kurti “geresnę muziką”. Jei nūdien Čiurlionis pakiltų iš kapo, jis pats didžiai nustebtų, pultų džiaugsmo ekstazėn, pamatęs, kad jo troškimai ir pranašavimai buvo per daug atsargūs.

Šia proga, kai minime Chicagos lietuvių operos dvidešimtmetį, ypač įsidėmėtinas šis M. K. Čiurlionio posakis: “...Jeigu pasiseks mums sužadinti visuomenėje geresnės muzikos troškimus”.

(Nukelta į 2 psl.)

Vytauto Marijošiaus operos „Priesaika“ scena. Priekyje iš kairės į dešinę trečioji — Margarita Momkienė (Jogailos žmona Sofija), toliau Valentinas Liorentas (Lietuvos didikas Rumbaudas), Dana Stankaitė (Vytauto žmona Julija), Bronius Jančys (karalius Jogaila), Stasys Baras (Didysis Lietuvos kunigaikštis Svitrigaila) ir Jonas Vaznelis (Krokuvos vyskupas Zbignevas). Nuotr. V. Jasinevičius

Paskutiniai operų spektakliai ir išvados

Trečiasis trijų originalių lietuviškų operų spektaklis Chicagoje šeštadienį, gegužės 15, turėjo vieną specialią atrakciją: dirigento Aloyzo Jurgučio operinį debiutą. Visuomenė jį pasirodė kaip tikslus vadovas, aiškiais mostais vedęs orkestrą ir parodęs įsijaušimą. Galėtume pasakyti, kad A. Jurgučio mostai gal buvo net kiek per daug ekstrovertiški (perdėti). Idomu, kad A. Jurgučio vadovybės rezultatai trijų skirtingų operų atžvilgiu buvo itin nevienodi. J. Kačinskio „Juodas laivas“ su visai komplikuotais mišriais ketvirtiniais bei aštuntiniais taktais praėjo bene tiksliausiai. Veikalas buvo ir šiaip jaučiamai „susigulėjęs“, jo režisūra atrodė sklandesnė; aplamai tenka išreikšti nusistebėjimą ir pripažinti, kad ansamblio nariai, pradedant choristais, o baigiant tvirtai pasiruošusiais solistais: St. Wiciku — Jureviciu, Jūra — D. Stankaityte, Motina — N. Linkevičiute, Jurevio žmona — Catherine Kogutaitė ir Algirdu Braziu — „baltojo laivo“ kapitonu, yra verti aukšto pagyrimo. Jų nuveiktas darbas būtų sudaręs problemų ir geram profesinės sudėties teatrui.

Šiaip J. Kačinskio veikalas praskambėjo natūraliai, išryškindamas aukštą, rafinuotą kultūros menišką vertę. Tačiau viena paradoksinė mintis vis dėlto persis: veikalas iš naujo rašant, ar perredaguojant (grynai fantastinė prielaida), norėtųsi kiek judresnės, su muzika labiau susijusios režisūros ir atitinkamai kiek kitaip nukreiptos muzikinės veikalo eigos. Bet ir dabar tai buvo bene savyje užbaigčiausias, labiau absoliutiškas, negu operinei muzikai priklausęs veikalas šių metų įvairiaspalviame pastatyme.

Idomu pažymėti, kad lenku tauta, su kuria mus riša praeityje keleto šimtmečių bendra istorija, bet toli gražu ne bendra kalba, jau be tvirtai su mumis susigijusio Stefan Wicik'o, šimtetų metų operai davė naują, nedidelio balso, bet didelio muzikalumo bei kalbinių gabumų solistę: sopraną Catherine Kogutaitę.

J. Gaidelio „Gintaro šaly“ savo visuma per trečiąjį spektaklį praskambėjo kiek geriau. Nežinia, ar metalinių instrumentų grojikai paklausė nuolatinių prasių „sumazinti garsą“, ar jų tam tikra dalis buvo „neoficialiai“ nuimta, bet vokalinės partijos kiek lengviau „prasiveržė“, o ypač perkrautas baletas praskambėjo lengviau tiek publikai, tiek šokėjams. Tačiau kai kurie bendri šios operos dėsnių, vis ryškėdami, tebegaliojo. Lengviausiai pro garsų orkestrą prasiiveržė chorai; sunkiausia našta turėjo solistai. Gražiai dainavęs Wicikas pradžioje turėjo A ar E moll tonacijoje du posmus pavy-

VLADAS JAKUBENAS

dėtinai gražios melodijos. Asmenys, žiūrėję į gaidas, galėjo matyti tą melodią ir ją gerėję; šiaip ji buvo negirdima, keleto instrumentinių balsų mustelbta. Margarita Momkienė yra verta pagyrimo už savo nelengvos partijos (Lakšutės) atlikimą. Neuzmirštini ir kiti šios operos dalyviai, kai kur sėkmingai kovoję su orkestro persvara: Jonas Vaznelis — Pranašas; Roma Mastienė — Motina ir Pikulas — Algirdas Brazis.

Trečiojo spektaklio didžiausia staigmena klausytojų laukė paskutinėje operoje — V. Marijošiaus „Priesaika“, kuri po autorius lazdele atrodė nors ir iškilminga bei didinga, bet ne per daug komplikauta, natūraliai plaukianti. Kaip paaiškėjo, tas išpuolis buvo klaidinantis. V. Marijošiaus „Priesaikoje“ sujungiamas įvairių skirtingų elementų, kaip gregorijoniškos giedojimas, lietuviškos senoviškos raudos, vargonai už scenos, fragmentiniai, rafinuotai orkestruoti, kai kur itin galingai skamba orkestro akordai, o taip pat ir kitokie, klausytojam nepastebimi veiksmo ir orkestro saitai sudaro šios operos veiksmingumo sąlygą ir jos specialius sunkumus. Atrodo, kad A. Jurgučio specialus dėmesys buvęs nukreiptas į J. Kačinskio atonalinį ir poliritminį kūrinį, o taip į J. Gaidelio operos akustines problemas. Visą tai jam geriausiai ir pavyko. V. Marijošiaus operos, atrodo, jis nebuvo pakankamai smulkiai ir vidujiniai pasisavinę; jo padarytu dirigavimo klaidų buvo ne taip jau daug, bet pasireiškė gana žiaurus, sunkiai apibūdinamas veiksnys — operos visuma, jos bendra dvasia kažkaip neiškilė, klausytojų nepasiekė. „Priesaika“ pirmą kartą girdintiems tas veikalas bus padaręs kiek išsklaidytą, ne koncentruotą, tragišką išpuolį. V. Marijošiaus „Priesaika“ yra pritaikomos, dramatinės muzikos veikalas, visu frontu nukreiptas į sceną, į dainuojamą žodį. Atskirų orkestrinių fragmentų, idomios, naujoviškos politonalinės, modalinės, o kartais ir senoviskai konservatyvios harmonijos vietomis pačios iš savęs pasirodė ne tiek prasmingos, jų ryšiai su veiksmu susilpnėję. Operos veiksmingumas jaučiamai dėl to sumažėjo; paskutinis išpuilingas ansamblis nėjo pilnai kartu ir tik į operos galą įsiliėjo į vieną visumą.

Paskutiniam spektaklyje „Priesaika“ po autoriaus dirigento lazdele vėl suvito savo pilnu grožiu, nors tamsiai nuspalvintu. Ją turime klasifikuoti kaip grynai muzikinių scenišką dramą, kurioje šie elementai privalo būti glaudžiai sujungti. (Čia bū-

tų tam tikro bendrumo su D. Lapinsko operomis, kaip „Maras“, ar „Lokys“). Tai netrukdo tačiau, kad kai kurie „Priesaikos“ momentai, kaip minėtas Julijonos skundas ir St. Baro — Svitrigailos priesaika drauge su chorų palyda gali sudaryti gilius koncertinius numerius. Kaip teko girdėti, Hartfordo universitete šie numeriai, anglų kalbon išversti, ir numatomi atlikti. Gyvenime mintimi, kad V. Marijošius užteks laiko ir pasiryžimo priimti ankstyvesnius B. Sruogos „Milžino paunksmės“ epizodus, užfiksuojant operinėje literatūroje mūsų istorijos laikotarpį, kada Vytauto šešėlis driekėsi per visą centrinę ir rytinę Europą.

Palyginant su grynai sceniškai orientuota „Priesaika“, J. Kačinskio veikalas sudaro scenai kiek pritaikintą, didžiai idomų, natūraliai plaukiančios atonalės ab-soliutinės muzikos gabalą, kuris jau dabar iš Chicago Lietuvos operos išleisto klavyro yra uoliai studijuojamas lietuvių ir ne-lietuvių muziku. J. Gaidelio „Gintaro šaly“ galėtume apibūdinti kaip melodišką grožiu ir nuoseklumu vedamą daugiabalsę muziką, kuri kai kur ir šiek tiek prisitaiko prie dramatinės operos eigos reikalavimų, bet kurioje dainininkų balsai, panašiai kaip kartais pas Wagnerį, sudaro tik vieną, gražiai nuvestą, bet nebūtinai svarbiausią balsą.

Atiduodant kiekvienam kompozitoriui jam priklausančius nuopelnus (o jų turi nemažai visi trys), nėra visai nuostabu, kad, kaip sceniškas veikalas ir gyvai atvaizduotas istorinio laikotarpio fragmentas, stipriausio išpuolio daro V. Marijošiaus „Priesaika“, nors tai nereikia, kad ten rasime daugiausiai turiningos ir absoliutinės muzikos.

„Priesaikos“ organinis scenin-gumas buvo proga pasireikšti ir solistams. Be jau minėtos Vytauto našlės Julijonos (D. Stankaitytė) ir ryštingo, praeityje ir ateityje įjytaus intriganto bei samokslininko Svitrigailos (St. Baras), išvydome ir daug kitų. Kaip gyvas paveikslas iš senų portretų atrodė „senukas, mal-dingas karalius Jogaila“ (Bronius Jančys), puikiai savo rolę atitakęs elegantiškas intrigantas — dvariškis Krokuvos gubernatorius Tarnowski (Julius Savrimas), imponantiškas Lenkijos interesų gynėjas Krokuvos vyskupas Zbignevas — Jonas Vaznelis, nešvelniai Svitrigailos iš Lietuvos ribų „išprašomas“, ne per daug susikrėtusi Vytauto mirtimi jauna Jogailos žmona Sofija — Margarita Momkienė ir Lietuvos didikas Rumbaudas — V. Liorentas — jie visi V. Marijošiaus veikalas išryškėja lyg nulieti savo rolose.

Chicago Lietuvos opera apsi-ėmė ir atliko didelį žygi; įklm-

Chicagos Lietuvių operos dvidešimtmetis

(Atkelta iš 1 psl.)

Ir tai yra tiesa, neabejotina tiesa, nes visu, menų, taigi ir su-dėtingo, komplikuo, angažuojančio daugelio žmonių kūrybinę energiją operos meno, gyvenime yra du itin reikšmingi, meninės kūrybos esmę ir prasme sudarantys poliai. Nors tai žinomi vyksmai, bet gal dar nenusibodę, nes šen ir ten dar vis aiškinami ir kartojami: viename poliuje susiburia tie, kurie ieško, kankinasi, dirba ir kuria, o kitame beveik visuomet tūno mįslė, mūsų-ese dažnu atveju dar vis vėsi, netikinti, atsargi, bet ir... išmin-tinga, dosni, nestokojanti supratimo ir jautrių širdžių.

Visa tai matydami, šiandien jau galime džiaugtis, net džiū-gauti, nes iš tikro tie mūsų kūrybinio bei kultūrinio gyvenimo poliai nėra vien tik grėsmingi ledynai — juose jau suplieskė pavasarių šiluma, subrendo, atsiskleidė, pražydo pasigėrėtini ir pasididžiutini talentai, sukurta nemenki lobiai geros muzikos ir kitų meninių vertybių, pasisekė ir visuomenėje sužadinti iškilaus meno ilgesį.

Atseit, istorinių sąlygų primesta prievartinį atsilikimą mes jau įveikėm, Europos ir pasaulio kultūros istorijon įžengėm kaip tauta, turinti originalią, savaiminę, įvairiaspalvę kultūrą, be atvangos rodanti kūrybinį veržlumą nepavargstančių siekimų bei ieškojimų aistrom.

Tačiau nebėgėsim į platų lau-ką, apsiribojant tik operos menu. Ir tuoj čia galėtum kilti toks klausimas: kuomet ir dėl ko lie-tuviai taip stipriai pamilo operą? Man regis, čia daug lemia iš praeities atsinešti pomėgiai, tradicija.

Operos menas, kaip žinome, gimė saulėtoji ir kūrybingoji Ita-lijoje. Ir, tik maždaug trisdešimt metų pavėlavęs, tas menas pra-šneko Lietuvos Didžiosios Kuni-gaikštijos sostinėje — Vilniuje, kai 1636 m. karaliaus pilyje buvo pastatyta Puccinello opera „Eleono pagrobimas“.

Nuo to meto operos teatrų ži-buriai, kartais stipresni, o kartais blankesni, Lietuvoj neužgeso iki mūsų dienų. Tiesa, ilgą laiką jie buvo svetimkalbiai, nesavi, dau-giausia gastrolierių teatrai, bet esminė operos dalis yra muzika, o muzika juk yra tarptautinė

kalba. Tautiniai operos teatrai Europoje gimė tik romantizmo poveiky, vadinasi, tik XIX a., tai kitaip vargu begalėjo būti ir Lie-tuvoje.

Maskvos piliečiai, didikai ir turtingi pirklių, pirmąjį operos spektaklį pamatė ir išgirdo maždaug dviem šimtais metų vėliau negu Vilnius. Operos te-atras Lietuvoj drąsiai galėtų švesti ne 70-ties metų sukaktį (turint prieš akis 1906 m. Vil-niuję statytą M. Petrausko „Bi-rutę“), bet 340 metų šventę. Veik-lausia dėl to, kad Maskva šioj srity liko toli Vilniaus užnugary, apie senas operinio teatro tradi-cijas dabar ir vėl rusų aneksuotoj Lietuvoj kalbama labai at-sargiai ir miglotai. Mums gi toji praeitis, toji tradicija turėtų bū-ti itin reikšmingi, idomūs ir svar-būs dalykai.

Kai stoju veidu prieš veidą su Chicagos Lietuvių opera, pats tą gerai apčiuopiu, susiduriu su ne-menkais keblumais, tiesiog su ne-perkandamu akmeniu. Čia tu-tuoju reikėtų paminėti daug pa-vardžių, daug darbų ir nuopel-nų, išvardinti Operos steigėjų ir ugdytojų, menų vadovus, solis-tus, išverminguosius choro ar-tistus, sceninės technikos žmo-nes, nors apgraižom aptarti veikalų statymus, sėkmes ir nesėk-mes, gal net nugrimzti į pane-girika, nesgi ir tokios prabangos Chicagos Lietuvių opera yra nu-sipelniusi. Deja, laiko ribotame žody visa tai anaipitl nesutelpa!

Minima medžiaga turėtų būti su-rašyta ir paskelbta atskiru leidi-niu, kuriam perskaityti vargu ir septynių valandų pakaktų. To-kion bėdon patekusiam, belieka tik bendrais išpučiais, bendrom pastabom tenkintis, nuošaly pa-liekant asmenis, kurių dauguma mes pažįstam, esu tikras, juos gerbiame ir mylim ir jau apgailem iš mūsų tarpo amžinai atsikys-rusį, operos pradininką solistą Vladą Baltrušaitį.

Visuomet jaučiu skaudų atgar-sį širdy, kai paskaitau spaudoj ar „elito“ pobūviuose išgirstu priekaištus, kad pinigai, kuriuos surenka ir išleidžia Chicagos Lie-tuvių opera, galėtų būti išleidžia-mi „aktualesniems ir svarbesniems tikslams“.

Viešpatie, kiek pastebėjau, to-kias nuomones lengvom rankom žarsto žmonės, kurie operos ne-remia, ja nesidomi ir jos vaidi-

Momentas iš Jeronimo Kačinskio operos „Juodas laivas“ Nuotr. V. Jasinevičius

po į dideles skolas, bet savo pa-darę, duodama temų kalboms ir straipsniams. Šie paskutiniai ypač pageidautini, nors būtų ir visai priešingas nuomones reiškiantieji.

Neprivalome užmiršti ir gene-ralinio dekoratoriaus, turėjusio visur išradinai ir kūrybingai įsi-terpti — Adolfo Valeškos. Apa-tarę J. Kačinskio operos proble-mas, jokių būdu nesmerkime milžinišką režisieriaus darbą atlikusio Alg. Dikinio, nereikalauki-me to, kas „buvo negalima“. Pa-gerbkime „atonales kliūtis“ nu-

galėjusius chormeisterius Alice Stephens, A. Jurgutį ir Alf. Gečą. Keturi spektakliai nebuvo išpa-rduoti, bet operas aplankiusių skai-dius buvo didelis, daugeliui nau-jas operas mačius po keletą kar-tų. O tai buvo ne tik pageidau-tina, bet ir reikalinga.

Ir pagaliau — neužmirškime visuomenės. Tepadeda ji Chica-gos Lietuvių operos valdybai ir jos pirmininkui V. Radžiui iš-bristi iš skolų. Faktas, kad tos skolos atsirado mūsų kultūros in-dėlio labui, turėtų minkštinti žmonių širdis ir atgniauzti del-nus.

Kertinė paraštė

(Atkelta iš 1 psl.)

koje, kai kova už kūrybinę lais-vę buvo visų pažangių asmenų bendras siekis. Jisai pats išliejo daug prakaito ir rašalo, bekovo-damas su visokiais cenzoriais ir cenzorėliais.

Su savo išsūkiu cenzūrai Jo-nas Jurašas įsijungė į šviesią pa-zangiosios Europos tradiciją. Su-plakdamas kūrybinę laisvę su anarchija, Virgilijus Noreika įsto-jo į klubą, kurio nariai yra Zda-novas, Stalinas, Pobedonostsevas, Nikalajus I ir panašūs „dvasio milžinai“.

S. H.

Tel. FR 3-3229

DR. ANNA BALIUNAS

2858 West 63rd Street

AKTŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLIO LIGOS

Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS

Akusheris ir moterų ligos

Ginekologinė chirurgija

6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building). Tel. LU 5-6446

Pirmą ligonius pagal susitarimą. Jei neatšiepia, skambinti 374-5004.

DR. VL. BLAZYS

PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS

Margueta Medical Center

6132 So. Kedzie Avenue

Val: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. popiet. ir 6-8 val. vak. Šeštad. 12-2 val. popiet. o trečdieniais uždaryta.

Šeštad. nuo 1 iki 3 val.

Pagal susitarimą

Ofiso telef. VA 5-2670

Resid. tel. WAlbrook 5-3048

Tel. Ofiso HE 4-5848, rez. 388-2233

DR. PETER T. BRAZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2434 West 71st Street

Val. pirm., antr., ketv. 1 iki 6 v. popiet. Antrad., penktad. 1-5, treč. ir šeštad. tik susitarus.

DR. Ant. Rudoko kabinetą perėmė**DR. EDMUND E. CIARA**

OPTOMETRISTAS

3709 West 51st Street

Tel. GR 6-2400

Val. pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penkt. 10-4; šeštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 785-4477; Rez. 246-2839

DR. E. DECKYS

GYDYTOJA IR CHIRURGAS

Specialybė — Nervų ir Emocijų Ligos

CRAWFORD MEDICAL BUILDING

6449 So. Pulaski Road

Valandos pagal susitarimą.

Resid. tel. — GR 6-8873

DR. W. M. EISIN-EISINAS

AKUBERIJA IR MOTERŲ LIGOS

GINEKOLOGINĖ CHIRURGJA

6132 So. Kedzie Ave. WA 5-2670

Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiepia, skambinti: MI 2-0001.

Tel. — BE 5-5893

DR. A. B. GLEVECKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė Akių Ligos

3907 West 103rd Street

Valandos pagal susitarimą

Ofiso telef. PE 8-2220

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS

JOKSA

VAIKŲ LIGOS

2656 West 63rd Street

Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 6 iki 8 val. vak. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. tel. 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

3844 West 63rd Street

Valandos pagal susitarimą

Tel. 489-4441 — 561-4805

DR. K. A. V. JUCAS

DERMATOLOGJA —

CHIRURGJA

1002 No. Western Avenue

5214 No. Western Avenue

Telef. atsakomas 12 valandų.

Vid. telefonai 652-1581

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1407 So. 49th Court, Cicero

Val: kasdien 10-13 ir 6-7 val. Trečd. ir šeštad. tik susitarus

Tel. ofiso ir buto OLYmple 2-4150

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1443 So. 50th Ave., Cicero

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išeikys trečdieniais. Šeštadienis 12 iki 4 val. popiet.

Tel. KIZance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK

(Lietuvės gydytojas)

3925 West 50th Street

Val. pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. popiet. ir 6-8 val. vak. Šeštad. 12-2 val. popiet. o trečdieniais uždaryta.

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJA IR CHIRURGAS

KODIKŲ IR VAIKŲ LIGOS

SPECIALISTE

MEDICAL BUILDING

7156 South Western Avenue

Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto iki 1 val. popiet.

Ofiso tel. RE 7-1168; rez. 239-2919

Ofiso HE 4-1818; Rezid. PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė vidaus ligos

2454 West 71st Street

Val. pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. 3 iki 7 v. p.p. Tik susitarus

Tel. 778-6565

DR. VIDAS J. NEMICKAS

SIRDIES IR VIDAUS LIGOS

2454 West 71st Street

Valandos pagal susitarimą

OPTICAL STUDIO

VIOLETA KARASAITIS

7051 So. Washington, tel. 778-6706

Pritaikomi akiniai pagal gydytojų receptus.

Didelis akinų rėmų pasirinkimas.

Val: pirm., antr., penkt. 10-5-30.

Ketv. 1-8 v. v. Šeštad. 10-4 v. p. p. Trečdieniais uždaryta.

Telef. — 232-4422

DR. ROMAS PETKUS

AKIŲ LIGOS — CHIRURGJA

Ofiso:

111 NO. WABASH AVE.

4300 NO. CENTRAL AVE.

Valandos pagal susitarimą.

DR. FRANK PLEŠKAS

OPTOMETRISTAS

(Kalba lietuviškai)

2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149

Tikrina akis. Pritaiko akinus ir „Contact lenses“

Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS

INKSTŲ, POSLES IR

PROSTATOS CHIRURGJA

2656 W. 63rd Street

Val. antrad. nuo 1-4 popiet ir ketv. nuo 5-7 vakare

Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS

GYDYTOJAS

Adresas: 4255 W. 63rd St.

Ofiso telef. RE 5-4410

Rezidencijos telef. GR 6-0617

Val: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 1 iki 3 val. pop

Kamerinė muzika skambanti grafika

Kas muzikiniame gyvenime yra kamerinė muzika, tas dailės gyvenime yra grafika. Ten muzika, čia dailė — tobulesniam laipsnyje. Abidvi yra tiesiog nuogos garso ir linijos prasme. Ir jokios klaidos, ir jokio netobulumo čia nepaslėpsi. Viskas turi būti atliktas idealiam grynume.

Ar tokia yra ir Romo Viesulo grafika, kurią dabar visą savaitę stebi čikagiečiai M. K. Ciurlionio galerijoje, Jaunimo centre? Taip. Viesulo grafika tokia yra. Tur būt, neapsirinkam, taip sakdami, kaip neapsirinka ir amerikiečiai, ne kartą jo kūrybą veždami užsieniuose atstovauti Amerikos grafikai.

Temų ir joms reikšti priemonių įvairumas žiūrovą šioje M. K. Ciurlionio galerijos parodoje tiesiog stebina. Bet visur darbas atliktas tiksliai ir švari išbaigimui, kad paveikslai tyloje ima kome skambėti, kaip gera kamerinė muzika.

Parodą galime laikyti apžvalgine, nes reprezentuojami patys paskutiniai R. Viesulo darbai, nuo jų einant metai po metų praeitin iki lietuvių liaudies dainų ciklo ir toliau.

Visur dailininkas yra apvaldes įvairiausias grafikos technikas. Paveikslai kiekviena jų atlikti laisvai, neišskandinti ir tokia lengva ranka, kad visi neįjunti pačios medžiagos apdorojimo, ar tai būtų medžio bei lino raizynas, ar litografija bei spalvota litografija, ar pati paskutinė naujiena — bespalvis reljefas.

Suprantama, Romo Viesulo grafika nėra lengvai paskaitoma abėcėlė. Kiekvieno paveikslas minties ir formos suvokimui ne užtenka vien jausmo, bet reikia ir intelekto pastangų. Jis ne mūsų dailės pavojingo sentimentalumo, bet betoveniško kietumo dailininkas. Todėl ir žiūrovo pokalbis su paveikslu negali būti akimirksninis, o kiek ilgiau užtrunkantis, norint vienas antram atsverti. Štai, sakysim, gali lengvai praeiti pro milžinišką „Prisikėlimą“, stebėdamasis vien šio lino raizinio didumu. O tačiau gali būti ir kitoks jo poveikis. Juodo ir

Romas Viesulas

Prisikėlimas (lino raizynas ant drobės)

balto kontraste čia juk grumiasi gyvybė ir mirtis. Beveik girdi kaip pro kietus krūtinės kaulus nesulaikomai veržiasi įvairių formų gyvybės tuščion, tamsion erdvė. Kitur vėl pro mažesnę gali lengvai praeiti, nē nestabtelėjęs, o jis ir savo nekritimui į akis daug ką pasako. Štai toks, pavadintas „Prieš grėsmę“. Bespalvis reljefas ir dažas. To dažo tik tiek, kaip trys nutiškę asaros: dvi juodos ir viena raudona. Tačiau jos gali

būti net pasauliai erdvėje. Viena, gal būt, ir mūsų gimtoji žemėlė. Ir jos tokios mažos visatos beribė. Jos tokios vienišos mums nepažįstamų ir neužčiuopiamų, sunkiai suvokiamų balta ant balto formų grėsmėje. O kas bus, jei šitos apgaub, praris, sutraiskys ar išdžiovins tas tris asaras, tris planetas, tarp jų ir mūsų Žemę. Klausai ir ieškai atsakymo. Ir eini prie kito paveikslas. Gal ten atsaką rasi? Tad kviečiu ir skaitytoją eiti kartu.

k. brd.

LIETUVIŲ OPEROS DVIDEŠIMTMETIS

(Atkelta iš 2 pusl.)

vertus, kai norim neatsilikti nuo gyvenimo pažangos, kai norim daugiau apsisviesti, perkame knygą, kartais ir lietuvišką knygą, kuri šiuo metu yra pigiausia ir mažiausiai ieškoma vertybė; jei nenorime, kad mūsų namų sienos būtų nuogos ir varganos, įsigyjame dailininkų kūrinius; visi, kurie mylime teatrą, einame į juos ir už tai mokame gryną pinigą. Pagaliau, kai pasilgstame draugų ir norime su jais paūžauti, tai ir už degtinės butelius juk mokame ne avizom ir ne šypsenom! Atseit, tokie yra gyvenimo dėsni — pinigą eina ten, kur mes jį pasiunčiame... Čia ir vėl reikia kartoti pagūdoso jausmą — didi laimė, kad turime visuomenę, kuriai kultūrinis darbas yra neginčijama vertybė. Be kultūrinio gyvenimo įvykių, kurių tarpe operiniai spektakliai liudija mūsų kultūros brandumą ir aukštį, ši butitis tebūtų tik barbarų lėbavimai, baisi tuštysė ir klaiduma.

Chicago Lietuvos opera dar vis neturi tikro ir teisingo aptarimo, savo darbų objektyvaus įvertinimo. Okupuotos Lietuvos spauda, gal neįsmanymo dėka, o gal nepajėgdama aplenkti įsakyto tendencingumo — Chicago Lietuvos operą vadina saviveiklininkais, atseit, operos meno mėgėjų sambūriu, mėgina jos darbą bei reikšmę sumenkinti. Mes čia taip pat svirduliuojam, lyg bijodami tiesai į akis pažvelgti. Pa-

lyginimas, sugretinimas gal padės sudaryti nors apytikrą Chicago Lietuvos operos aptarimą. Žiūrėkit, dramos teatro mylėtojai, vadinami saviveiklininkai, taip pat nuosirdžiai gerbtini, kai kada būna tikrai drąsūs ir savi pasitikintys — jie ryžtasi statyti ir vaidinti Shakespeare'o, Moliere'o ar Ibseno kūrį nors veikalą, stato ir savų autorių sudėtingas pjeses. Tokie drasuliai patiria nesėkmių ir apsvylimų, bet kartais jie ir visai pakenciamu lygiu praplaukia. Tai rodo, kad dramos teatro scenoj yra ir daugiau galimybių, ir slidesnė rizika yra įmanoma, ir įpinti vaidybos talentai ten gali ir lengvą rolę nugalėti.

Jokiu atveju, joku būdu taip negali atsitikti operinėje scenoje. Net patys gražiausi, skambiausi, turtingiausi ir pajėgiausi žmonių balsai, neįsisavinę dainavimo technikos, neturėdami muzikinio pasiruošimo, nesupajėgę su operos teatro vaidyba nepajėgs padainuoti Aidos, Carmen, Margaritos, kelių Leonorų, Karnavičiaus Gražinos, Gaidelio Danos, Banaičio Jūratės ir net „senutės“ Violetos Traviatos; scenoje pasipiaus Radamesas, Don José, Faustas, Cavaradosis, Alfredas, tėvas Germont ir Mefistofelis, jei profesiniu požiūriu tų vaidmenų atlikėjai nebus pasiruošę dainininkai. Vadinasi, saviveiklos terminas čia yra labai reliatyvus, jis visai nepripitinka ir Chicago Lietuvos operai.

Buvo atodūsių, buvo nepasitenkinimų, kad Chicago Lietuvos opera stato tik svetimų autorių veikalus. Bet ar šandien negalim kelti galvas aukštyn ir nuosirdžiai pasigėrėti, kai patys esam patyrę ir įsitikinę, kai tą jau pastebėjo ir kiti Amerikos žmonės, kad mūsų Operos kolektyvas ne tik įveikė, bet ir iškilame meniniame lygy parodė tokius tarptautinio garso veikalus kaip Rigoletto, Faustas, Carmen, Aida, Trubadūras, Likimo galia, Traviata, Kaukių balius, Fidelio, Meilės elektrysas, Requiem...

Pasigėrėjimo pagrindas — tarsi kietas šiaurės granitas: ištisus dvidešimt metų Chicago Lietuvos opera buvo tikrai pajėgi, disciplinuota, darbšti, kūrybinga ir talentinga.

Savaime suprantam, savi marškiniai visada būna arčiausiai kūno, tik jie daugiausia mus šildo. Chicago Lietuvos operos statytoja Karnavičiaus Gražina, Gaidelio Dana, Banaičio Jūratė ir Kastytis, o dabar Kačinsko Juodas laivas, Gaidelio Gintaro šaly ir Marijošiaus Priesaika yra tokio pobūdžio indėliai į lietuvių kultūros banką, kurie įprasmino ir praturtino ne tik Chicago Lietuvos operos egzistenciją, bet, savos kultūros ugdymo požiūriu, ir mūsų visų buvimą Amerikoje.

Chicago Lietuvos opera šandien mini savo darbų 20 metų sukaktį. Tai ne stebuklas, tai tėra tik didelio žmonių sambūrio sunkiai bepasveriamas auka savo tautai, savo gimtajai Lietuvai. Ir tai tėra tik Chicago Lietuvos

operos suaktyvinė šventė be jokių nukrypimų į lankas. Amerikos lietuvių operinio teatro istorija yra bent pusterčio karto senesnė. Jeigu neklystu, ji prasidėjo 1924 m., kai Bostone, paties autoriaus pastangomis, buvo pastatyta Miko Petrausko Eglė, žalčių karalienė. Nepamirštinas šia proga ir muzikas Kazys Steponavičius, kurio operiniai statymai toj pačioj Chicagoj yra vyresni už dabartinę Chicago Lietuvos operą.

Mėginimai konkretizuoti operos darbus ir nuopelnus gal galėtų atsispindėti nors ir tokiuose „sakymų punktuose“:

1. Chicago Lietuvos operos meno vadovai — dirigantai, režisieriai, chorvedžiai, dailininkai, baletmeisteriai — buvo savo profesijose pasirušę, išprusę ir talentingi menininkai; visi tie, kurie ryžosi su opera padirbėti, bent mano nuomone, dvasinių nuostolių neturėjo;

2. Jei Chicago Lietuvos opera nebūtų įsikūrusi ir 20 metų dirbusi, išvijojo vargų, būtų gimę nauji lietuviški operiniai veikalai;

3. Chicago Lietuvos operoj augo, brendo, į menines aukštumas iškilo ne tik visiems pažįstamas mūsų didžiųjų solistų kvartetas ar sekstetas, bet operinės scenos krikštą čia gavo gana gausūs būrys kitų mūsų dainininkų;

4. Dvidešimt metų išsilaikę puikus ir pajėgus, aukštą chorinio dainavimo lygį pasiekę operos choras, ant savo pečių užsidėjęs ir operinių vaidinimų rengimo bei administravimo našta;

5. Operos scenoje turėjo progos pasireikšti negausūs, bet uolūs mūsų baletininkai;

6. Lietuvių visuomenei per tą nubėgusį laiką surengta kelios dešimtys operinio meno švenčių, gi visuomenė parodė „geresnės muzikos troškimą“, netrukus pradėjo skambėti operos mecenatų, rėmėjų ir talkininkų pavardės, absoliuti dauguma spektaklių buvo vaidinami išparduotų salė, taigi opera ir žiūrovų neprištigo; mecenatai, rėmėjai, talkininkai ir žiūrovai sukūrė tvirtą medžiaginę pagrindą, o tai ir buvo vienas tu veiksmų, kurių dėka opera gyvavo ir dirbo 20 metų;

7. Chicago Lietuvos operos vaidinimai, be jokios abejonės, išgarsino ir aukštyn pakėlė Amerikos lietuvių tautinį ir kultūrinį prestižą.

Kaip matot, net ir tais konkrečiais teigimais nelengva visą operos kapitalą sužerti į vieną delną ir pasakyti, jog tai yra deimantai.

Dvidešimt metų Chicago Lietuvos opera laikėsi, atsidūmėsi į idealizmą, į talkos ir pasiaukojimo dvasią, netgi į savęs ir savo asmeninių reikalų aukojimo dvasią. Viso to dėka 20 metų laikotarpio opera mums davė tai, ką tik geriausio ir gražiausio buvo pati pasiekusi.

Už tą sudėtingą, daug energijos, sveikatos ir laiko gaišaties reikalaujantį triūsą su giliu ir nuosirdžiu dėkingumu lenkiame galvas visiem operos valdybų pirmininkam (visų pirma, žinoma, „amžinajam“ pirmininkui), visom valdybom, visiem meno vadovom, visom solistėm ir solistam, visom choro artistėm ir artistam, visom šokėjom ir šokėjams, visiem orkestro muzikam, visiem „juodų“ ir nematomų scenos darbų talkininkam. Ir tikime, kad pasiaukojimo aukurai dar negesta, neabejojant operos jaunatve, tikime ir tai, kad gims ir ateis į operą dar daugiau gabių ir pajėgių talentų.

Tegu dar ilgus metus gaivina, guodžia ir turtina mūsų gyvenimą šioje dangaus paskliautėje Chicago Lietuvos operos spalvingoji vaivorykštė!

(Žodis, tartas šių metų jubiliejinio operos sezono pabaigtyje gegužės mėn. 16 d. Chicagoj)

Elena Bradūnaitė užrašinėja dainas senosiose Pensylvanijos lietuvių kolonijose 1972 metais. Nuotraukoje pati tautosakos rinkėja ir dvi daugiau kaip po šimtą dainų padainavusios dainininkės — Pranė Pikūnienė (kairėje) ir Anelė Ramylienė, Shenandoah, Pa. Jų ir kitų dainininkių bei dainininkų dainuojamus pavyzdžius išgirsite Jaunimo centro kavinėje šandien (gegužės 22 d.) 5 val. popiet, kur Poezijos dienų Chicagoj proga tautosakininkė Elena Bradūnaitė skaitys paskaitą „Pirmąpradė poezija — liaudies dainos“. Po paskaitos bus parodytas lietuvių foto archyvo 1975 m. susuktas filmas apie Pensylvanijos lietuvių angliakasių dainas, pavadintas dainos eilute „Ten, kur anglų kalnai stori“. Taipgi bus trumpas lietuvių tautosakos archyvo atidarymas, kur visiems bus proga su juo susipažinti. Ir tada, po užkandinės pertraukos, 8 val. vak. Jaunimo centro kavinėje vyks Poezijos dienų finalinis poezijos vakaras. Visi kviečiami Jaunimo centran ateiti jau 5 val. popiet ir pabuvoti su poezija visą vakarą. Nuotr. Liet. foto archyvo

Dainuojanti senoji Amerikos Lietuva Poezijos dienoje Chicagoje

Augo girioj serbenta,
Klesti žalius lapelius,
Klesti žalius lapelius.

Klesti žalius lapelius,
Krovė baltus žiedelius,
Krovė baltus žiedelius.

Krovė baltus žiedelius,
Nokin juodas uogules,
Nokin juodas uogules.

Nokin juodas uogules,
Džiaugės visi paukšteliai,
Džiaugės visi paukšteliai.

Nesidžiaukit, paukšteliai,
Ne dėl visų uogulės,
Ne dėl visų uogulės.

Tik dėl vieno paukštelio,
Dėl raibo sakalėlio,
Dėl raibo sakalėlio.

Kuris aukštai lakioja,
Naujienėles nešioja,
Naujienėles nešioja.

Augo kaime mergelė,
Džiaugės visi berniukai,
Džiaugės visi berniukai.

Neesidžiaukit, berniukai,
Ne dėl visų mergelės,
Ne dėl visų mergelės.

Tik dėl vieno bernelio,
Slaunų tėvų sūnelio,
Slaunų tėvų sūnelio.

Ainu per kiemą,
Girdžiu per sieną,
Dūsau mano mergelė,
Dūsau mano jaunoj.

Duresles kėliau,
Meilčiai kalbėjau:
Ar pasveiksi, mergelė,
Ar būsi mano miela?

Pasveikt pasveiksim,
Tavo nebūsim,
Aš aisiu pas brolelį,
Aš aisiu pas brolelį.

Mano broleli,
Aukštam kalnely
Kerta žalias liepeles,
Kerta žalias liepeles.

Kerta liepeles,
Skaldo lenteles,
Budavoja grabelį,
Budavoja grabelį.

Deimanto grabas,
Aukso apdarai,
Dzierkoliniai langeliai,
Dzierkoliniai langeliai.

Padainavo Anelė Ramylienė

Penki broleliai
Lankoj šieną plovė,
O šešta seselė
Viena pagrajoj.

Ir sugrabojo
Penkias kupetėles,

Parvežė broleliai
Šimtą vežimėlių.

Parvežė broleliai
Šimtą vežimėlių,
Ir šėrė tėvelis
Du šimtu žirgelių

Stovi karieta,
Dvare pastatyta,
Verkia mergelė,
Puikiai aprėdyta.

Oi ar tu verki,
O ai tu neverki,
Jau mes tave vešim
In svetimą šalį.

Tu negirdėsi
Tėvelio balselio,
Anei motinėlis
Sunkaus atdūsėlio.

Tiktai girdėsi
Girelę užaujančią
Ir geguželę
Graudžiai kukuojančią

Nebus tau tėvelio
Nei dalelė skirti,
Anei motinėlis
Nei rangelė rengti.

Mėnuo — tėvelis
Man dalelę paskirs,
Saulė — močiutė
Man kraitelį sukraus.

Žvaigždės — sesutės
Prie šalelės sėdės,
Šiaurūsai vėjelis
Kelėliu lydės.

Padainavo Pranė Pikūnienė

Dainininkė Petronė Jurgienė (Krėvėnūtė) Shenandoah, Pa. 1972 m. gegužės mėn. Ji gimusi 1884 m. Padavonijų kaime, Daukščių parapijoje, Marijampolės aps. Į Ameriką atvyko 1902 m., mirė 1973 metų pavasarį (Liet. foto archyvas)

Nieks manęs jaunos negirdėjo,
Nei ant balselio nesuprato.

Aina močiutė per dvarelį,
Savo sūnelius budydama:

Kelkit, sūneliai, kuo greičiausia,
Imkit strielbeles ir rankeles.

Imkit strielbeles ir rankeles,
Šaukit gegutę iš vyšnelės.

— Močiute mano, mano miela,
Aš ne gegutę, ne raiboj.

Aš ne gegutę, ne raiboj,
Tavo dukrelė vyriausioji.

Padainavo

Petronė Jurgienė

Padainavo Pranė Pikūnienė

Lietuvių dailės galerija New Yorke

Šis pavasaris liks atmintinas mūsų kultūriniam pasauliui, nes paženklinas ypatingu įnašu — Adomo Galdiko Lietuvių dailės galerija New Yorke, kurios steigėjai yra pranciškonai. Savo dailės parodų turime gana daug, bet vienon vieton sutelktų meno kūrinių labai mažai. Dabar žymieji lietuvių centrai, Chicago ir New Yorkas, bus taigpi žymūs ir vaizdinio meno telkiniai.

Kaip ši galerija atsirado?

Dailės galerija New Yorke, bent šio Amerikos pakraščio lietuviams, nėra per daug didelė staigmena. Jie jau seniai mato lietuvių pranciškonų vienuolių bei įstaigų, išpuoštas savo dailininkų paveikslais, vitražais ir skulptūromis. Kažkoks paslaptingas linkimas į meną pastebimas šioje vienuolijoje nuo pat ankstyvųjų kūrinių metų. Pradedama nuo šventovių, esančių įvairiose miestuose, kur savo kūrybinį įnašą pateikia iškiliųjų mūsų dailininkai bei architektai: Jonas Mulokas, Alfredas Kulpa, Vytautas Kašuba, Aleksandra Kašubienė, Vytautas Jonynas, Zenonas Kolba, I. Grižė ir kiti. Perėjus leisti "Aidus", užsimega dar glaudesnis ir platesnis ryšys su kuriančiąja tautos dalimi tremtyje. Pradedama telkti lietuvių dailininkų paveikslai. Pačioj pradžioj, žinoma, negalvota apie didelę galeriją. Būta ir pedagoginių tikslų — įsteigus šv. Antano gimnaziją, norėta rodyti jaunimui menines tautos vertybes ir žadinti jo polėkius. Gimnazijoje įsteigta lietuvių dailės galerija.

Riedant metams, pranciškonų meno kolekcija gausėjo. Išpuošus vienuolynus ir įstaigas dailės kūrinių, jų telkimas dar vis nestojio. Imta galvoti apie Kultūros židinio statybą New Yorke. Planuojant pastatą, i jį įjungta ir erdvi dailės galerija. Deja, dėl finansinių nepatogumų statyba, teko jos atsisakyti. Bet idėja išliko gyva. Dalis paveikslų iškabinama naujos Kultūros židinio patalpose — vienuolynuose, salėse, koridoriuose, redakcinėse ir administracinėse įstaigose, kita gi dalis palikta atsargoj. Iš tos atsarginės dalies iškurtas dabartinė Adomo Galdiko vardo lietuvių dailės galerija.

Galerijos kūrimu, patalpų įrengimu, paveikslų bei skulptūrų vienišon surinkimu ir jos atidarymo švente rūpinosi dabartinis pranciškonų provincinės kun. Jurgis Gailliusis, O.F.M. Be jo didžiųjų pastangų ir užsidesimo šiandien nebūtų dailės galerijos New Yorke.

Kas tenai sutelkta?

Galerijos patalpa yra "Darbininko" redakcijos, administracijos ir spausdėties pastate. Jos architektūrinis apipavidalinimas rūpinosi Antanas Vytutis, kuris aukščiausiu suprojektavimą ir patį Kultūros židinį. Vidus įrengtas pagal visus reikalavimus, taikomas geroms galerijoms New Yorke. Sienu spalva, apšvietimai, grindys ir visa aplinka padeda meno kūriniams klestėti. Juos atrenkant, suderinant ir išstatant, patarėju buvo dail. Viktoras Vizgirda. Patalpa gana įdomi: koridorių galerijos dalis veda į centrinę salę, kur sukomponuota dailininkų Adomo Galdiko, Petro Kiaulėno, Vytauto Jonyno ir Afonso Dargio paveikslai. Vidury stovi stambi metalinė Antano Mončio skulptūra "Dialogas", kuri atrodo lyg visų tų paveikslų saugotoja.

Be paminėtų, galerijoje yra dar šių dailininkų darbai: A. Varno, K. Skleriaus, V. Vizgirdos, V. Petravičiaus, A. Valeškos, M. Dobužinskio, J. Pautienės, M. Šileikio, K. Žoromskio, P. Puzino, T. Valiaus, E. Marčiulionienės,

LEONARDAS ANDRIEUKS

A. Tamošaitienės, R. Viesulo, J. Vaikšnoros, A. Blato, J. Rimšos, P. Vaškio, V. Igno, I. Grižės, O. Mickūno, P. Augiaus, B. Murino ir O. Dokalskaitės-Paškevičienės. Iš viso galerijoje yra 76 eksponatai. Atsargoj (nes nebetilpo) galerijos sandėliuose palikta 24 kūrinių, taigi dabar galerija turi 100 kūrinių. Didžioji dalis priklausoma tapybai, bet yra ir grafikos skyrius. Taip pat netrūksta vitražų ir meno kilmės. Skulptūra ne taip gausi, todėl, kad ji, prieš galerijos įsteigimą, jau sudėta į pranciškonų šventoves. Visus Adomo Galdiko galerijos esančius meno kūrinius per 25 metus sutelkė kunigai J. Gailliusis ir L. Andrieukus daugiausia savo provinciolavimo laikotarpiu. Iš tikrųjų ši galerija yra tik Kultūros židiny (vienuolynuose, salėse, įstaigose) įstatytų meno kūrinių kolekcijos pratęsimas ir sukoncentravimas vienon vieton. Kitose vietose taip pat yra daugelio žinomų mūsų dailininkų paveikslų, jau seniau iškabinatų nuolatiniame rodymui, kaip Janušo, Vilimo, Ingelevičienės, Mickūnienės, Kuliečiaus, R. Jautokaitės, M. Žukauskienės, Paukštiešienės ir kitų.

Atidarymo šventė

Galerijos atidarymas pavadintas Meno švente, i kurią įjungta taipgi muzika ir literatūra. Iškilmei parinkta gegužės 9 d. Galerija buvo galima lankyti nuo 1 val. Programa prasidėjo 4 val. piano muzikos skambesiais iš V. Jakubėno kūrybos — "Legendas" ir "Iš pasakų krašto". Skambino Aldona Kepalaitė. Įžanginį žodį tarė pranciškonų provinciolas kun. Jurgis Gailliusis, trumpai išaiškindamas pranciškonų linkimą i meną, ilgą kūrinių telkimo eigą ir ištikimybę senosioms vienuolių tradicijoms išsaugoti dvasines vertybes. Įžanginiame žodyje buvo pasveikinti visi šventėje dalyvavę dailininkai, rašytojai, muzikai ir gausiai susirinkusi visuomenė. Lietuvių dailės kelią išseivijo ir šios galerijos vaidmenį mūsų kultūriname veikime išsamiai nušvietė dail. V. Vizgirda. Po jo kalbos perskaitytas galerijos atidarymo aktas, kur pažymėta, jog steigėjai "trokšta, kad į jai išseivijoje gyvenančiam lietuviui, ypač jaunajai kartai, atskleistų mūsų kultūrinis lobius, stiprintų tautinę samonę ir žadintų pasididžiavimą savo kilme". Ten taip pat išreikštas noras, kad ši galerija augtų eksponatais, o Lietuvai atgavus laisvę, būtų perkelta i gimtąjį kraštą. Tokią dovaną priimdama, kalbėjo Lietuvos gen. konsulas A. Simutis. Pagaliau visiems itin malonų išpučių paliko Magdalenos Galdikienės trumpas žodis, tartas savo ir mirusio vyro, Adomo Galdiko vardu, kuris žinojo, kad čia bus meno galerija, bet jos nesulaukė.

Romo Viesulo parodos atidaryme M. K. Ciurlionio galerijoje, jaunimo centre, Chicago, 8 m. gegužės 14 d. Iš kairės: dešinė parodos budėtojos giedrinės tės R. Rikmantienė, D. Černauskienė ir svečių knygos pasiūlytojai dail. V. Varnas, Petravičius, Nuotr. D. Vokarke.

Ji labai dėkojo, kad įamžinamas dail. Galdiko vardas. Akademinei atidarymo dalis baigta Lietuvos himnu, po kurio Lietuvos gen. konsulas perkirpo tautinių spalvų kaspiną, ištiestą galerijos tarpdury.

Po trumpos pertraukos pradėta literatūrinė programa, užtrūkusi gerą pusvalandį. Danguolė Sadūnaitė skaitė ištraukas iš savo naujausios poezijos, Antanas Vaičiulaitis pateikė gražiai stiliizuotą apsakymą iš lietuvių kaimo buitės, Leonardas Andrieukus davė religinių eilėraščių, skirtų Lietuvos Kristaus garbei.

Visą koncertinę programą atliko sol. Gina Čapkauskienė, akompanuojant Aldona Kepalaitė. Ji dainavo tik lietuvių kompozitorių kūrinius — užtikrintai, galingai ir meniškai. Kai kurios kompozicijos buvo atliktos taip įspūdingai, kad klausytojai ilgais plojimais lyg reikalavo jas kartoti. Gina Čapkauskienė dabar stovi savo karjeros aukštumoje. Programai vadovavo Paulius Jurkus. Po jos buvo vaivšės višiemis dalyvavusiems šioje meno šventėje, i kurią atsilankė apie 300 asmenų. Netrukus svečių iš kitų miestų. Minėtinas didysis kultūrininkas Prel P. Juras.

Su atidarymo programa, aišku, dar viskas neužsibaigė. Liko Adomo Galdiko vardo lietuvių dailės galerija, kurią visi galės lankyti. Dabar lietuvis, iš visų pasaulio pusių atkeliavęs i New Yorką, regės ne tik šio didmiesčio vertybes, bet ir savo tautos dailės lobius. Čia jis gal pasigėrindingsnių patalpų — tik ne geresnių kūrinių. Ilgiau išsiūrėjęs, daug kas juose atpažins patį save, su tremtinio krivule žyguojantį nelaimingos epochos keliu. Ši galerija bus mūsų dvasios atšvaitas ir daugiaropo triušo liudytoja ištremimų laikais.

PIRMASIS ENCIKLOPEDIJOS TOMAS ISLEISTAS LIETUVOJ

"Mokslo" leidykla Vilniuje pagaliau išleido pirmąjį lietuviškosios enciklopedijos tomą. Enciklopedija vadinsis "Lietuviškoji tarybinė enciklopedija". Jos iš viso turės būti 12 tomų, kiekvienas tomas po 40 spaudos lankų. Pirmasis tomas turi 640 puslapių. Juose yra 6000 straipsnių ir apie 1.600 įvairių iliustracijų. Pirmojo tomo alfabetinė apimtis nuo A raidės iki Centrinės Afrikos miesto Bangis pavadinimo.

MOKSLO LAIPSNIS UŽ SOCIALINĘ AKCIJĄ

Notre Dame universitetas geg. 16 d. suteikė garbės doktaro laipsnį Brazilijos arkivyskupui Helder Camara, ryžtingam kovotojui už žmogaus teises ir socialinę gerovę.

VERDI STUDIJŲ INSTITUTAS

New Yorko universiteto Muzikos departamente suorganizuotas Verdi studijų institutas.

Adomas Galdikas

Pavasaris (Nuotr. V. Maželis)

Sunkus lietuvių — lenkų dialogas

J. DAINAUSKAS

Paryžiuje leidžiamo lenkų mėn. žurnalo KULTURA šiuo metu 4/343 numeryje yra visas skyrius (63-83 psl.) pavadintas "Sunkus dialogas". Viršelyje tas skyrius pažymėtas: Sunkus lenkų — lietuvių dialogas. Skyriuje įgausti keturių asmenų rašiniai: rūsai su dviejų puslapių rašiniu "Zgryžtlytve echo praszlosci" (Džerskantis praeities aidas), pasirašytu "Redakcija", spausdintu to paties žurnalo 1975 m. spalio mėn. 10/387 numeryje. O visas tas lietuvių — lenkų santykių praeities priminimas prasidėjo Kanadoje leidžiamo laikraščio "Tėviškės Žiburiai" skiltyje. To laikraščio 1975. IV. 10 d. numeryje buvo pateiktas pasikalbėjimas su žurnalo KULTURA redaktoriumi J. Giedroyciu, o to pat laikraščio V. 22 d. numeryje buvo labai trumpas dail. Dagio atsiliepimas. Kelios Dagio pastabos (... lietuvių niekad Lenkijos teritorijos nebuvo okupavę... Kas lenkams vokiečiai, tas lietuviams buvo lenkai...) apie lenkų skraudas lietuviams ir išsukę tai praeitų metų spalio mėnesio piktą, lenkišką insinuacijų pilną rašinį.

To spalio mėn. rašinio autorius (bet tai paaiškėjo tik vėliau) "Redakcija", buvo p. Kaz. Okulicz, g. 1890 m. Panevėžyje. Jis yra buvęs gen. Želigovskio tvartinio "Litwa Srodkowa" įvairių žinybų ir įstaigų pareigūnas (mokantis lietuviškai). Vilniečiams jis ypač pažįstamas kaip labai antlietuviško laikraščio "Kurier Wilenski" redaktorius (1923—1936 metais) ir daugelio rašinių autorius, ypač prieš 1939 m. vis įrodinėjęs Vilniaus "lenkiškumą".

Pirmutinis tame skyriuje, pradžioj minėtas š. m. "Kultūros" 4 numeryje, yra mano rašinys (63—72 p.), pavadintas taip pat kaip ir p. K. Okulicz anas 1975 m. spalio mėn. rašinys. Jame išanalizavau tą p. K. Okulicz rašinį, o taip pat dalinai ir "Kultūros" redaktoriaus minėtą pasikalbėjimą, o ypač redaktoriaus nuomonę apie Petro Česnulio knygos (apie autoriaus pergyvenimus lenkų kėlimuose) "Nužmogintieji" niekuo neparemtą pasmerkimą. Tarp kitko ten pažymėjau, kad lietuvių išseivija (nes apie ją ir buvo kalbama "Kultūros" redaktoriaus ir p. K. Okulicz rašiniuose) lenkų atžvilgiu turi tik vieną pageidavimą: tegul, pagaliau, lenkai nustoja Vilnių bei Vilniaus kraštą laikyti lenkų žeme. Nežiūrint i redaktoriaus ir K. Okulicz rašinių kelis skambius žodžius, kad šiandien lenkų tauta puoselėjanti lietuvių atžvilgiu draugiškus jausmus, lietuvių negali jais patikėti, ypač kai tuos skambius žodžius skelbia daugiakausis visokis sulenkis, kuriuos pavadinau "lenkais

iš pasirinkimo" (... iš optacijos). Ypač Vilniaus krašte per daug buvo pralietas kraujo ir ašarų, kad lietuvių lengvai patikėtų tiems lenkų skelbiams, tariaimai lietuviams palankiems kai kurių lenkų žodžiams bei siūlymams.

To savo rašinio nuorašą anksčiau buvau pasiuntęs prof. Czesław Milosz-ui (Berkeley, California). Cz. Milosz savo 1976. I. d. kelių puslapių laiške, atsiliep-

damas i mano rašinį, pirmiausia aiškinosi dėl savo pasirinkto keliu būti lenkų rašytoju, poetu. Cz. Milosz neabejoja, kad Lenkijos politika Lietuvos atžvilgiu, pradedant pasirengimais 1918 m. Taikos konferencijai, buvo neteisinga. Cz. Milosz čia, Amerikoje, radęs O. L. Milašiaus laiškus, rašytus Amerikos poetui, profesorui Gauss'ui (tie laišškai dabar skelbiami O. L. Milašiaus raštų serijoje, Paryžiuje). Viena me tų laišku O. L. Milašius rašo, kad jis (nors buvo gimęs tolimoje Mohilevo srityje ir nuo vaikystės dienu gyvena Prancūzijoje)

je) pasiskelbė esąs lietuvis dėl to, jog buvo pasipiktinęs ano laiko lenkų delegacijos elgesiu lietuvių atžvilgiu, todėl "optavęs už lietuviškumą". Tas p. Cz. Milosz laiškas man dabar įdėtas minėtame "Kultūros" numeryje antruoju rašiniu (72—77 p.) "Sunkaus dialogo" skyriuje.

Po jo eina (77—82 p.) p. K. Okulicz rašinys, pavadintas "Pasakutinis kaltinamojo žodis", kuriame jis patvirtina, kad yra pats ano, 1975 m. spalio mėn. rašinio "Kultūroje" autorius. Pasisako, jog sutinkąs su Cz. Milaso pa-vaizdavimu lietuvių — lenkų ginčo raidos ir įrodinėjimo, kad etniniai jis pats nesąs lietuvis, nes, girdi, jo šeima i etninę Lietuvą 1701 m. persikėlė iš Gudijos. Jis dar pažymi, kad vadinamo Pirmojo Hymanso projekto apmatai buvo kadaise suredaguoti Vilniuje. Jiems pritars ir Pilsudskis, kuris siekęs Vilniaus kraštui suteikti autonomiją. Ta proga K. Okulicz pažymi, kad lietuvių Hymanso projektą atmetė, o Vilniaus krašto autonomijos statuto projektą lenkai Varšuvoje padėpo staltiese. Girdi, jokia Lenkijos vyriausybė negalėjusi Vilnių grąžinti lietuviams, nes tokia būtų buvusi tuojau pat nuversta. K. Okulicz sakosi "buvęs labai arti tų reikalų... ir esąs vienas nedaugelio tų istorinių įvykių liudininkas". K. Okulicz teigimu, Pilsudskis, tariaimai, siekęs Lietuvos valstybinę ir kultūrinę nepriklausomybę. Priešingos buvo komunistinės Rusijos užmačios, tada siekusios užvaldyti visą rytų ir vidurio Europą. Esą, jis pats, K. Okulicz, tariaimai, siekęs palaikyti ryšius ir pasikalbėjimus su lietuviams, kad "išspręstų" tą ginčą.

"Sunkaus dialogo" skyriaus galė trumpas Dr. Vandos Daugirdaitės - Sruogienės laiškas.

Chicago Savings Offers You A Choice Of These Beautiful

COLOR TV SETS

WHILE YOU EARN 6½% to 7¾% PER ANNUM
*IN OUR SPECIAL ACCOUNT

17" Diagonal COLOR

With \$1,500

You can have this 17" RCA XL-100 COLOR TV... and your money grows to \$1,897 in 72 months.

Or With \$2,000

And your money grows to \$2,283.06 in 4 years.

Or With \$5,000

And your money grows to \$5,558.48 in 2½ years.

Or With \$10,000

And your money grows to \$10,691.09 in 1½ years.

Or With \$20,000

And your money grows to \$21,024.81 in 1 year.

19" Diagonal COLOR

Remote Control

With \$1,500

You can have this 19" RCA XL-100 COLOR TV... with Remote Control... and your money grows to \$1,695.54 in 72 months.

Or With \$2,000

And your money grows to \$2,112.23 in 4 years.

Or With \$5,000

And your money grows to \$5,408.95 in 2½ years.

Or With \$10,000

And your money grows to \$10,551.99 in 1½ years.

Or With \$20,000

And your money grows to \$20,890.22 in 1 year.

MES KALBAME LIETUVIŠKAI

Enjoy Your TV NOW PLUS

EARN INTEREST

*Funds must remain in this special account for term of certificate. From your deposit, we deduct the cost of this loan, but the interest you earn pays for it, plus gives you an additional gain of 6½% to 7¾% on your full deposit. Federal regulations require substantial interest penalty for early withdrawal.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

DES PLAINES OFFICE:
1005 OAKTON STREET
DES PLAINES, ILLINOIS 60018
TELEPHONE: 297-0720

MAIN OFFICE: 6245 SOUTH WESTERN AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS 60636 TELEPHONE: 476-7575

ALMIRA OFFICE:
3631 WEST NORTH AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60647
TELEPHONE: 486-3113

Kultūrinė kronika

LKMA suvažiavimo provizorinė programa

Po ilgesnės pertraukos Lietuvos katalikų mokslo akademijos X suvažiavimui rengti komitetas gegužės 8 vėl susirinko posėdyje. Iš šio posėdžio įvyko Dievo Apvaizdos parapijos patalpose Southfielde, Detroito priemiestyje. Pirmininkavo suvažiavimo koordinatoriui dr. Justinas Pikūnas.

Kovo 7-sios posėdyje buvo pradėta skirstyti darbas, bet ten pat tik keletas susitikimų vienokias ar kitokias pareigas pasiminti. Dr. J. Pikūnui teko darbuotojus rinkti dviem mėnesių laike tarp posėdžių. Surinko. Štai pilnas rengimo komiteto paskirų komisijų vadovų sąrašas: religinės programos — kun. Viktoras Kriščiūnevičius, registraciją ir nakvynių — Jonas Duncas, dailės parodos Viktoras Veselka, Akademijos leidinių ir jos narių raštų parodos — Rita Garliauskaitė, jaunimo simpoziumo — dr. Kestutis Keblys, banketo — Valentina Černiauskienė, Juozo Brazaičio ir Antano Salio minėjimų — Jadvyga Damušienė, išdo — Jurgis Mikaila, suvažiavimo programos spausdinimui — Renata Čedūraitė, spaudos — Alf. Nakas. Sekretorė ir spaudos informatorė — Aida Smalinskaitė. Koordinatorius, o tiksliau tai komiteto pirmininku, lieka dr. J. Pikūnas. Tokia būsimos suvažiavimo rengimo k-to armatūra, griaučiai. Kai kurių komisijų pirmininkai (pvz. banketo) turės susirasti nemažą būrį padėjėjų.

Po susirašinėjimų su LKMA vadovybe Romoje, buvo nuspręsta suvažiavimą viena diena pailginti, kad būtų progos visiems mokslininkams, neskubantiems ir paskaitų keliams iš karto neskubantiems, savo programą atlikti. Tad suvažiavimas prasidės ne lapkričio 25, kaip anksčiau buvo skelbta, bet lapkričio 24, ir užsibaigs lapkričio 28.

Kaip laiškinių susitarimų su vadovybe Romoje rezultatai, dr. J. Pikūnas posėdžio metu perskaitė ir leido spaudoje paskelbti tokią provizorinę suvažiavimo programą:

Trečiadienį, XI. 24: registracija. LKMA leidinių ir narių raštų parodos atidarymas; Anastazijos ir Antano Tamošaitių tapybos bei tautodailės parodos atidarymas.

Ketvirtadienį, XI. 25: iškilmingos pamaldos; registracija — pusrūčiai; (oficialus) suvažiavimo atidarymas; pirmoji plenumo pasikaita; pietūs. Sekcijų programa. Akademijos narių ir svečių prėmimas.

Penktadienį, XI. 26: pamaldos; sekcijų programa; pietūs; sekcijų programa; simpoziumas jaunimui.

Šeštadienį, XI. 27: pamaldos, sekcijų programa; pietūs; sekcijų programa; banketas ir meninė programa.

Sekmad., XI. 28: iškilmingos pamaldos; pilnaties posėdis; profesorius Brazaičio ir Salio akademija.

Prie kiekvieno programos punkto pažymėtas ir laikas, bet jo aš čia neskelbiu, nes dar turime pusmetį laiko. Be abejo, tikroji suvažiavimo esencija bus sekcijų programos, kuriose atsivers įvairių sričių mokslininkai su savo darbais. Vasaros mėnesiais ir ankstyvą rudenį paaiškės mokslininkų vardai ir jų temos. Tuo atpūtu jau leista skelbti, jog prof. dr. Antanas Maceina skaitys paskaitą, tema — "Asmuo ir istorija: žmogaus istoriškumo prasmė ir vertė ir mons. dr. Paulius Jutulis — "Pastangos įsteigti Lietuvos bažnytinę provinciją — nuo Mindaugo iki nepriklausomybės laikų".

Tiek šiame posėdyje paaiškėjo. Jei užkulisinė suvažiavimo ruošą vystys normaliai ir nebus daroma kurių drastinių keitimų, nutarta komiteto posėdžio nebešaukti iki rugsėjo mėnesio.

Alfonsas Nakas

MIRE ISTORIKAS

Istorikas Eliot Morison, 88 m., mirė Bostone. Jis yra parašęs daug istorinių veikalų ir laimėjęs Pulitzer premiją.

Solistas Jonas Vaznelis — Pranašas (kairėje) ir Solistas Stėfanas Wicik — Visvaldas Julijaus Gaidelio operoj "Gintaro šaly". Nuotr. V. Jasinevičius

ŠI SAVAITGALĮ POEZIJOS DIENOS CHICAGOJE

Jaunimo centro rengiamų Poezijos dienų programa prasidėjo jau vakar: 8 val. vak. buvo poeto Jono Aisčio filmo premjera. Apie Joną Aistį ta proga kalbėjo Kazys Bradūnas. Šiandien, šeštadienį, gegužės 22 d., Jaunimo centre Poezijos dienų programa vyksta toliau: 5 val. popiet folkloristė Elena Bradūnaitė skaitys paskaitą "Pirmąsios poezijos — liaudies daina". Paskaita bus iliustruota garsiniais ir autentiškais liaudies dainų pavyzdžiais. Po paskaitos dar bus pademonstruotas ir trumpas filmas apie Pennsylvanijos lietuvių liaudies dainininkes ir dainininkus. Tada bus oficialiai atidarytas lietuvių tautosakos archyvas Jaunimo centre, ir svečiams bus proga su juo susipažinti. Po kavai ir užkandžių skirta atokvėpio, 8 val. vak. karo Jaunimo centro kavinėje vyks Poezijos dienų finalinė programa — poezijos vakaras. Jame savo kūrybą skaitys poetės Gražina Tulaukaitė, Lijūnė Sutema ir Austė Pečiūraitė. Svečias iš tolimo Montrealio (Kanados) bus poetas Henrikas Nagys. Didžioji poezijos vakaro dalis yra skirta jam ir jo kūrybai. Čikagiečiai kviečiami ateiti Jaunimo centrą šandien 5 val. popiet ir pabuvoti su mūsų poezija ir liaudies daina visą vakarą.

PREMIJOS ĮTEIKIMO IŠKILMĖS

Kun. dr. J. Prunskis prie lietuvių katalikų mokslo akademijos sudarė premijų fondą. Iš šio fondo LKM Akademija kasmet skiria premijas už mokslą, religinį veiklą ir žurnalistiką. Kaip žinome, 1975 metų premiją paskyrė už mokslą dr. Juozui Girniui, religinio veikalo nepremijavo, o už žurnalistiką paskyrė Draugo redaktoriui Broniui Kvikiui. Kadangi premijų fondo mecenatas ir laureatas Bronius Kviklys yra lietuvių katalikų mokslo akademijos Chicago židinio narys, tai gegužės 23 d., ryto, 1 val. popiet LKMA Chicago židinyje ruošia premijos įteikimo iškilmes. Kalbės kun. V. Bagdavičius, MIC, ir dr. Z. Smilga. Taip pat tars žodį mecenatas ir laureatas. Visuomenė besidominčių lietuvių kultūrinio gyvenimo, kviečiama dalyvauti.

CHICAGOS SIMFONIJĄ

Chicago simfoninis orkestras koncertavo New Yorko Carnegie Hall, susilaukdamas labai gerų atsiliepimų.

SERVICE

AUTO REPAIR

Motor tune-up, motoro, stabdžių, vairo ir automatinio transmisijų remontas. Starteriams ir alternatoriams duodame ilgalaikes garantijas. **TEXACO** garsoalės.

IGNAS DUBAUSKAS ir PETRAS PIŠNYS

5759 South Western Avenue — Telef. 737-3985

A. T. VERAS

LAIKODŽIAI IR BRANGINYS

Pardavimas ir taisymas

2046 W. 60th Street — Tel. RE 7-1941

Nauji leidiniai

• **THE CHURCH IN THE SHADOWS.** Chronicle of the Catholic Church in Lithuania. No. 12. Vėl vieno "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" numerio leidinys anglų kalba. Teksto vertimu, jo spaudai paruošimu ir išleidimu rūpinasi lietuvių Romos Katalikų Kunigų Vienybė Amerikoje. Dvylikasis "Kronikos" numeris čia užima 32 psl. Leidinys pradedamas kun. Kazimiero Pugevičiaus atitinkamu įvadu. Leidimas "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" anglų kalba yra didelės vertės darbas. Tai atidarymas akių Vakarų pasauliui, faktais parodant, kas darosi anapus geležinės uždangos katalikiškam krašte — Lietuvoje. Prasminga būtų visiems prisidėti prie leidinio paskleidimo angliškai kalbančių tarpe. Leidinį galima įsigyti, rašant: The Lithuanian Roman Catholic Priests' League of America, 64-09 56th Road, Maspeth, N.Y. 11378.

• **MUZIKOS ŽINIOS, 1975 m., Nr. 3.** Leidžia Amerikos lietuvių vargonininkų ir muzikų sąjunga. Redaguoja Algirdas Kačanauskas, 227 N. 7th St., Brooklyn, N. Y. 11211. Administruoja O. Zubavičienė, 6 Oak St., Clark N. J. 07066. Metinė prenumerata 5 dol.

Išskirtinis dėmesys ši kartą skiriamas Apreiškimo parapijai Brooklyne, švenčiančiai 60 metų sukaktį, aprašomas šios parapijos choras ir kita veikla. Minimai prisijei: Vladas Baltrušaitis, Pranas Ambrazas, Kazys Kriaučiūnas. Vargonų istoriją tęsia Juozas Stankūnas. Vladas Jakubėnas baigia anksčiau pradėtus savo svarstymus apie muzikos kritiką ir recenzijas. Naują Broniaus Budriūno kantatą "Tu Vilniuj pasilik, Valdovė" (K. Bradūno libretas) recenzuoja J. Stankūnas. Gale — muzikinė kronika. Žurnalas iliustruotas mūsų muzikinio gyvenimo nuotraukomis.

• **LAIVAS, 1976 m. balandžio mėn., Nr. 4.** Religinio ir tautinio gyvenimo mėnesinis žurnalas. Liedžia Marijonų vienuolija. Re-

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS, ADDING MACHINES AND CHECKWRITERS

Nuomoma. Parduoda, Taiso

Virs 50 metų patikimas jums patarnavimas.

5610 S. Pulaski Rd., Chicago

Phone — 5814111

daguoja kun. J. Vaškas, MIC. Metinė prenumerata Amerikoje ir Kanadoje 4.00 dol., kitur — 5 dol. Redakcijos ir administracijos adresas: 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629.

Apie Kertinį akmenį rašo V. Rimšelis, MIC. Kiti straipsniai: J. Vaškas, MIC "Sventumas glūdi vienybėje su Dievo valia". Hilde Gaef "Kai nėra laiko maldai" (vertė Danguolė Sadūnaitė); M. Paulauskas, MIC "Krikščioniškas gyvenimas kaip velykinis būvis"; R. Raslaivičienė "Ilgą kelionę per dykumas" (Pasakojimai iš Sv. Rašto); A. Nockūnas, MIC "Balsas iš skaitstyklos" ir kt. Plati religinio gyvenimo kronika. Puslapiu iliustruoti žymių dailininkų paveikslais.

• **SKAUTŲ AIDAS, 1976 m. kovo mėn.** Leidžia LSS Tarybos Pirmia. Redaguoja Sofija Jelionienė, 6111 So. California Ave., Chicago, IL 60629. Administruoja Augustinas Orentas, 6842 So. Campbell Ave., Chicago, IL 60629. Metinė prenumerata \$ 5.00. Žurnalas gausiai iliustruotas nuotraukomis. Šio numerio temos: Sv. Kazimieras, Kaziuko mugė, skautybės fondas, lietuviškieji ir linksmi užgavėnių papročiai, nauji leidiniai, plati skautiškosios veiklos apžvalga.

Skaityk ir kiti pasiliek

THE FORTY YEARS OF DARKNESS

Apie istorinius lietuvių kovos metus. Parašė Dr. Juozas Vaisnora

I anglų kalbą išvertė Juozas Bulevičius

Si įdomi knyga gaunama DRAUGE Kaina \$2. Kietais viršeliais — \$3

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Dang sutuopytė pirkti ir išvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pinau užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidaryta pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street

Tel. PProspect 6-8998

Chicago, Illinois, 60629

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

Bostono, Montrealio ir New Yorko

Dar yra vietų šiose grupėse:

liepos 14 — \$1045.00	rugsėjo 16 — \$925.00
liepos 28 — 1045.00	rugsėjo 30 — 725.00
rugsėjo 1 — 925.00	gruodžio 22 — 875.00

Dvi naujos grupės su Varšuva (4), Krokuvą (2), Vilnium (5), Druskininkais (2)

Birželio 20 ir rugpjūčio 8 — Kaina \$1136.00

Prie šių grupių galima jungtis iš kitų miestų, su papildomu mokėsiu, New Yorke.

REGISTRUOKITES IS ANKSTO — VIETŲ SKAICIUS RIBOTASI

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE
393 West Broadway, P.O. Box 116
So. Boston, Mass. 02127
Tel. (617) 268-8764
Savininkė: ALDONA ADOMONIENE

* Air fares Subject to Changes and government approval

Lietuviai kviečiami į ADMAVE'S CHICAGO CAMP

Perrault Falls, Ontario, Canada

prie LAC SUEL ežero

LIETUVIAI SAVININKAI

PUIKI ŽVEJYBA — PUIKI GAMTA

Išnuomojami namukai — "cabins" 4 — 5 asmenims. Visi modernūs patogumai: elektra, virimui pečius, šaldytuvai, tualetai, "shower". Pageidaujant, valgis gaminamas. Išnuomojami laiveliai.

Dėl daugiau informacijų kreiptis į

Bernice Ukso

2439 W. 46th Street, Chicago, IL 60632

Tel. — LA 3-0630

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

R. R. PIETKIEWICZ, Pres.

2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

VALANDOS: SESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiadienį, ketvirtadienį, penktadienį, šeštadienį — 9 v. r. iki 5 v. vak. PIRMADIENI — 9 v. r. iki 5 v. vak.

7 1/2% 6 1/2% 5 1/2%

Mokamas už 6 m. Mokamas už 1 m. Investavimas
certifikatus. Minimum \$1,000 Minimum \$1,000 Mokamas už
PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELLO NUOSIMCIUS NUO 1 D.

Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

Filmų įvairumai

STASĖ SEMENIENĖ

Watergate skandalas ekrane

ALL THE PRESIDENT'S MEN ekrane yra negincytinai tikslus ir dominantis tyrinėjančio žurnalizmo vidinis vaizdas. To paties vardo knyga parašyta Washington Post laikraštinių Carl Bernstein ir Bob Woodward iškilės neįgalonius Watergate faktus. Filmas "gi rodo tą visą pralietą prakaitą ir įkarštį tuos faktus liksenant. Tai ir viskas. Gal būt, žiūrovas jau per daug žino apie Watergate, kad ką nors naujo pamatytų filme.

Dustin Hoffman ir Robert Redford (Bernstein — Woodward rolėse) yra abu per daug magnetiški, sąžiningi aktoriai, kurių vien tik pasirodymas nušviečia patį filmą, kaip gyvą pramogą. O ju "žvaigždės" galia pagaliau nustelbia patį filmą.

Režisierius Alan J. Pakula atkreipė dėmesį į du ištroškusius naujienų laikraštinių ir jų "odisėją", iekiant to "tiesos" žiburio.

Washington, D. C., nufilmuotas Gordon Willis, atrodo, filmas rado realią dekoraciją niūrioms intrigoms. Pakula taipgi laikosi tiksliai Watergate kalendoriaus, įjungdamas televizijos žinias iš Nixono 1972 m. žygiuotės į prezidentus.

Tačiau toje politinėje dramoje, sukrėtusioj visą JAV-ų kraštą, teksto rašytojas William Goldman sumaišė ar greičiau visai išplėšė daugelį puslapių, lyg atidengdamas tik pirmą veiksmą. John Dean vos suminimas. Tuo tarpu nuolatinių minėjimų tokių vardų, kaip Liddy, Colson, Chapin, Mitchell, Kleindiest, ir Kalmbach — lyg leidimas į orą pripuštų balionų, kad nelabai susipažinę su įvykiu žiūrovas turi gerokai galvą pasukti ar

"pasirušti pamokai" namie, prie laikraščio.

Filme jaučiamas atsargumas. Filmas neatidengia nieko sensacingo, ko publika laukė ar tikėjosi. Knyga daug idomesnė, o filmas veikia nuobodžiai, nežiūrint aktorių dinamiškumo. Anot vieno amerikiečio, jis skaniai užmigo... teatre.

Alegoriška mišrainė

Louis Malle naujasis filmas **BLACK MOON** yra apie futuristiską išsilaikymą.

Prancūzas Louis Malle turi varginti įprotį — pasigauso kokią problemą ir iš jos susuka filmą. Tuo pasižymėjo jo "Murmur of the Heart", priskirtas "pasmerkusiųjų" kategorijai. Taipgi "Lacombe, Lucien" — visas turinys buvo polemikos. Išėjęs iš teatro, žiūrovas tada svarstė apie kolaboravimą su naciais, bet ne apie patį filmą.

Šiame naujausiame — **BLACK MOON** — vyksta karas tarp dviejų lyčių. Pažodžiui tarant, vyrų ir moterų kovoja priešingose armijose, kulkosvaidžiais kerta galvas visoje Prancūzijoje. Pasakojama apie jauną anglaite, mašinos važiuojančią per Prancūziją. Filmas persunktas alegorija. Kai užminsi ramunę, toji unksčia iš skaismo. Mergaitė vaikosi vieneragi. Senutė penima dukters savo krūtines pieną. Ir Malle pradžioje filmo išrašo patarimą žiūrovui "mėginti pajusti filmą, ne stengtis jį suprasti."

Turinio neapsimoka nė pasakoti — jis voratinklio stūlas lipo vaizdą prie vaizdo. Muzikinė mišrainė neįdominė nė vieno. Rėkiančioji vos ištvėrė ligi galo, kad galėtų kietai patarti neįkvoti laiko.

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL., 60629. TELEF. 925-5983

MOTINA PASAKOJA APIE A. A. PROF. ZENONĄ IVINSKĮ

(Tėsinys)

Turėjome namuose mokytoja, tai nei Zenonas, nei kiti pradžios mokyklos nelankė. Mokė juos parkviestas į namus gimnastais Jonas Smilingis (vėliau žuvęs Telšių miškuose, nužudytas bolševikų ar plėšikų), tai jis ir priėmė į gimnaziją vaikus. Zenonas buvo per jaunas, jį priėmė į parengiamąją klasę Telšiuose.

Zenonui mokslas sekėsi labai gerai. Eidavo penkiukėmis. Gal jis nebuvo toks gabus kaip Vladas, bet daug dirbo. Telšiuose buvo išnuomotas butas, kur apsigyveno Zenonas su dviem broliais, dar du pažįstami mokiniai. Nuvežiau savo šeimninę. Telšiai nuo mūsų ūkio buvo 24 km. Maistą nuveždavom iš namų.

Telšiuose gal vaikai pabuvo porą metų. Atidarė Plungės gimnaziją. Vaikai apsigyveno namuose ir apė pusantrą kilometro pėsti kasdien vaikščiojo. Paskutinius metus Zenonas persikėlė į Telšių gimnaziją, kurią ir baigė.

Atostogų metu, ypač prie Velykų stalo, Zenonas ir kiti vaikai persikviesdavo svečių — neturtingų moksleivių.

Atostogų metu dviračiais nuvažiuodavo Zenonas į Palangą, pas gimines. Ir atostogose be reikalo nedėkinėjo, tušiomis rankomis nesėdėjo. Mokslas jam ėjo šauniai. Baigė gimnaziją penketukais, kaip sako, su aukso medaliu. Bet jis ir mokėsi. Vaikų kambariai buvo antrame aukšte, saloje, tai jis jau ankstyvą rytą atsikėlęs mokėsi.

Vasaros metu mėgo sodne prie įtaisytų stalių knygas susikroves skaityti. Sode buvo pilna vaisių, uogų. Tiek vyšnių, trešnių, serbentų. Kai su mūsų vaikais per atostogas atvažiuodavo ju draugai, jokio draudimo jiems nebuvo eiti ir skanėti kuo patinka.

Baigęs gimnaziją, Zenonas išvyko studijuoti į Kauną. Jam bebūnant pirmame semestre, mirė tėvas, ir Zenonas atvažiuodamas į laidojimą atvežė labai daili metalinį vainiką, už kurį buvo užmokėjęs daugiau nei 300 litų. Guodė mane po tėvo mirties, bet daug negalėjo padėti — turėjo studijuoti. Paėmė vyro švogeri Petkūną, kuris vedė saskaitybą, nes plytinėje buvo plati apyvarta, dirbo po 10 darbininkų.

Kaune studijuodamas apsigyveno pas prof. Pr. Dovydaitį, vėliau — pas Grinius. Turėjo atitarnauti kariuomenėje, bet jam nedaug tetro kareivio rikiuotė atlikti. Reikėjo išmokti šautuvą valdyti, bet daugiau dirbo bibliotekoje, paskaitas kariaus ir karininkams laikė. Studijuojant iš pradžių siūsdavau pinigų, o paskiau gavo stipendiją Rodos, kai našle palikau, man neberekė siųsti pinigų.

Atostogų metu į tėviškę parsiveždavo daug draugų studentų. Pas mus yra viešėję J. Brazaius, J. Grinius, J. Keliuotis ir kiti. Nu-

eidavo į už pasimaudyti, daug laiko praleisdavo sodne, kartais į sodną jiems ir pavakarių nuveždavo.

Zenonas kiek galėdamas padėdavo ūkyje atostogų metu. Jau nuo mažens vaikams buvo padalinti darbai, kuris ką turi padėti. Vladas buvo bene gabiausias, bet išdykęs, lakstydavo. Zenonas — rimtesnis. Dėl jo aš buvau be baimės. Jo nei gimnazisto metuose nereikėjo raginti ruošti pamokas. Buvo draugiškas. Kiek draugų turėjo, tiek pas mus ir vėžė. Buvo ir prof. Dovydaitis atvažiuojęs. Mūsų namuose yra svečiavęsi labai daugelis studentų, kurie paskiau išėjo į profesorius, valstybės vyrus.

Studentaudamas iš Kauno Zenonas dažnai laiškus atsiųsdavo, bet niekada iš manęs nieko neprašydavo. Zenonas ir kiti sūnūs parvažiuodami atveždavo dovanų pirštinių, šliurių, odelono, net ir pudros, o kartais atveždavo medžiagos suknelei. Tušti neparvažiuodavo. Zenonas sakydavo: „Jauną mamą turime, tegu pasipuošia“.

O aš išvykstantiems mokytiš jūdudavau salicsonų, olandiškų sūrių, grietinės po porą butelių, po kumpiuką.

Zenonas man buvo pats geriausias ir ištikimiausias, man jokio rūpestio dėl jo nebuvo.

Kai studijavo Berlyne, atostogų atvažiuodamas, parvežė ponaites, skrybėlaitę, šaliką. Viena vokiečių jam padėjusi nuipurti. Tai buvo po tėvo mirties, todėl dovanos tamsios spalvos, su šviešiais pamarginimais. Jis buvo labai geros širdies, visiems korektiškas. Kai tėvas mirė, liko apie 60,000 litų skolos. Buvo velionis savus ir skolintus pinigus į miškus sukišęs. Nemaniau, kad išmokėsiu, bet nenusiminiau — dar malūnas liko. Man tik rūpėjo vaikus išmokyti. Sudėję Plungę. Reikėjo labai daug plytų. Gavome plytinių daug užsakymų. Dvarininkė J. Vaitkevičienė pasiūlė iš savo miškų sausuočių, kuriais išdegė plytas. Greit išmokėjau 25,000 litų, bet su kita skola — buvo sunkiau. Užsidarė Klaipėda, atsistatė Plungė, nebereikėjo tiek plytų. Užėjo krizė. Padėjo apskrities agronomas Tal-lat-Kelša. Pas mus buvo užvestos pirmos kultūrinės pievos, ganyklos, už gyvulius parodose premijas gaudavom. Ūkininkų ekskursijas veždavo į mūsų ūkį pažūrėti. Kai agronomas davė gerą pažymėjimą, gavau iš Smulkaus Kredito banko 25,000 litų paskolą. Stambiesiems savininkams skolos buvo apmokėtos, varžytinių išvengėme. Kai pirmą kartą rusai okupavo, jau buvo skolos išmokėtos, maniau, kad galėsiu pagventi...

Kai buvo sunkesni laikai, Zenonas, atvažiuodamas iš Kauno, kai dar buvo studentas, atvežė 300 litų, sakydamas, kad manai dabar reikia. Geras vaikas

Dail. Romas Viesulas ir Jūra Viesulienė M. K. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoje, atidarant Romo Viesulo darbų parodą, kurią surengė Korp. Giedra. Nuotr. D. Vakarės

Atidarant Romo Viesulo parodą Chicagoje, kalba jos rengėjų — korp Giedros vardu Dalia Kučėnienė. Šalia — Romas Viesulas. Nuotr. D. Vakarės

buvo.

Zenonas buvo labai religingas vaikas. Jis buvo pirmasis poterių kalbėtojas. Per atostogas niekada bažnyčios nepraleisdavo. Kartą atėjo fabriko savininko žmona Kučinskienė, aplankiusi Kauną. Ji sako, kad Zenonas ruošiasi būti kunigui, stoti į seminariją. Taip jam buvo pataręs gimnastais jėzuitas kun. Benediktas Andriuska. Pasiunčiau Zenonui laišką, stabdydama ir rašydama: „Atvažiuok į Kauną studijuoti, tai ir studijuok.“ Norėjau, kad neskubėtų stoti į seminariją. Reikia, kad tas protelis bent kiek suvyrškėtų. Vėliau kun. Andriuska mane pabarė, kam aš esu prieš kunigus. Bet aš nebuvau prieš kunigus, tik norėjau, kad ką neapsigalvojęs nedarytų. Juk jau ir anais laikais buvo metusių kunigystę.

Ivinskų šeima Vokietijoje: prof. Zenonas Ivinskis, sūnus Kęstutis ir žmona Paulina

Kai Zenonas vedė Ciliutę Griniūtę, Jono Griniaus seserį, buvau nuvažiuavęs į Jungtines buvo vakare, bažnyčia iliuminuota, pilna žmonių — draugų ir žiūrovų. Daug jaunimo dalyvavo. Atmenu, dailiai arodė A. Maccina. Gražiai atrodantis vyras vestuvėse. Bet dažnai jį aplankyti nenuvažiuodavau.

Po jungtinių perikėlė į savo butą, kur Zenonas visą tvarką sudarė. Kiek laiko praėjus, vedė Jonas Grinius. Tada prie Zenono apsigyveno žmonos motina. Visas ėjo sklandžiai. Abidvi — žmona ir motina — prašė, kad Zenonas bėgtų, kai artėjo boševikai. Žmona tada sirgo leukemija. Zenonas, jausdamas didelį pavojų, iš Kauno atbėgo pas mus, į tėviškę. Rudenį ir išvažiuojame. Žmonės buvo apėmę panika. Keliai buvo užkimšti. Kai kurie dar neskubėjo, lyg stebuklo laukė — gal nereikės bėgti. Dar prieš bėgant — Zenonas, dr. Pajaujis ir vienas kunigas važiuo pažūrėti apie Vištytį sienos. Važiavo automobiliu. Įvyko nelaimė. Zenonui akinius sudaužė, net veidą pradaužė. Smarkiai sužeidė dr. Pajaujį, o kunigui koją sumušė. Zenonas atbėgo ir klausia, kur padėt tą sužeistą kunigą. Užleidau savo lovą. Kituose kambariuose buvo vokiečiai. Gydytojo nebuvo įmanoma greit prisieškauti. Sužeistas kunigas labai blogai jautėsi. Zenonas pasirūpino jam atgabenti kunigą su dvasiniu pataravimu. Dukrė Janė, farmacėutė, davė vaistų, kurie jį išgelbėjo.

(Bus daugiau)

MŪSŲ VEIKLA

— Gintaro baliaus debutantės bus pristatytos Chicago Lietuvos Moterų klubo narės ir viešioms laike priešpiečių, trečiadienį, birželio 2 d. Beverly C.C. patalpose. Programą atliks 8 gintarėlės, parodydamos savo talentus. Taipgi, kiekvienai debutantei bus įteikta gintaro papuošalas, kurį ji nešios Gintaro baliaus metu, birželio 19 d. Gintaro baliaus ruošimu rūpinasi komitetas, vadovaujamas Jean Vance.

NĖRA PASIRINKIMO

Nevedusiųjų tarpe pirmas meilės žodis buvo rojuje, kai Ieva, išvydusi Adomą, paklausė: — Adomuk, ar tu mane myli? — Koks klausimas, — atsakė Adomas. — Matai, kad nėra pasirinkimo.

Romas Viesulas

Madona pagrobimo akivaizdoje (ofortas)

GINTARO BALIUS IR GINTARĖLĖS

Šešioliktoju Gintaro balium 8 jaunos lietuvaitės bus pristatytos Chicago visuomenei birželio 19 d. Conrad Hilton viešbutyje, Chicagoje. Tai gražia tradicija tapęs Chicago Lietuvos moterų klubo narių parengimas, jungiantis lietuviškų liaudies dainų garsus, jautrius pristatymo momentus ir jaunystės energijos kupinas lietuviškas į darnią pyne.

Tiesa, daug darbo valandų skiriama, besirušiant tai valandai, kada, mielo tėvelio lydimu, debutantė išsina nusielenkti, keiliems šimtam svečių stebinti. Taip, tai didelis žingsnis, bet atpildas irgi nemažas: naujos pažintys, naujos draugystės ir nepaprastai gražūs prisiminimai ateitčiai.

Loreta Regina Andrijauskaitė, Reginos ir Vlado Andrijauskų dukra, gyv. Marquette parke, šiomet baigia Marijos aukšt. mokyklą ir Pedagoginį Lituan. institutą. Anksčiau lankė Marquette parko Lituan. ir Kristijono Donelaicio mokyklas. Ypatinai pasižymėjusi JAV aukštesniųjų mokyklų studentų d-jos narė. Priklauso lietuvių jūrų skautams, „Grandies“ taut. šokių ansambliui. Mėgsta dainuoti, muziką, sportą, baletą; kalba vokiškai. Yra pašventusi apie 150 val. laisvalaikio, dirbdama Šv. Kryžiaus ligoninėje. Tolimesnės studijos pasirinko medicinos technologijos—radiologijos šaką Du Page kolegijoje.

Indrė Marija Biskytė, dr. Meilutės ir inž. Kęstutis Biskų dukra, Downers Grove, Ill., šimet baigia Maironio mokyklą, Lemont, Ill., ir Benet akademiją, Lisle, Ill. Kalba ispaniškai. Mėgsta sportą ir šokį; yra „Grandies“ taut. šokių grupės narė. Tolimesnės studijos išvyksta į Regis kolegiją, Denver, Colorado, kur studijuos politinius mokslus ir kalbas.

Asta Elena Grinytė, dr. Gedo ir Aldonos Grinių dukra, Flossmoor, Ill., anksčiau baigusi Kristijono Donelaicio žemesn. ir aukštesn. mokyklas, šimet baigs Homewood - Flossmoor aukšt. mokyklą. Yra lietuvių skaučių sąjungos ir „Grandies“ taut. šokių ansamblio narė. Gavusi Illinojaus valstybės akdeminį studentų pažymėjimą. Domisi kalbomis, menu, sportu. Yra paplūdimių sargybos narė ir plaukymo

IŠ BIRUTININKIŲ VEIKLOS

LDK Birutės dr-jos centrinis Chicago skyrius bal. 11 d. turėjo visuotinį metinį susirinkimą Jaunimo centre. Išrinkta nauja valdyba, kuri pareigomis pasiskirstė taip: pirmininkė M. Babickienė, vicepir. B. Kulikaukienė, vicepir. ir išdėninkė L. Stasiūnienė, sekretorė M. Jautakienė, kultūriniam renginiam M. A. Išauskienė ir kand. J. Samienė. Revizijos komisija pirm. — V. Genienė, narės E. Diminskienė ir E. Pušneraitienė.

Praėjusioje 2-ju metų kadencijoje dalyvauta būdingiausiose kultūrinuose renginiuose bei minėjimuose ir išvykose. Baistojo birželio minėjime, Pavergtųjų tautų savaitėje, Dariaus ir Giedrės minėjime, kartu su ramovėnais surengta „Kario“ žurnalui paremti arbatėlė ir Naujųjų metų surinkimo pobūvis. Kultūrinėje popietėje surengta dr. V. Sruogienės paskaita, pristatyta Solijos Oželenės knyga „Dienų vitražai“. Aukota Altai, Jaunimo centrui, Foto archyvu, Punksko lietuviams ir kitiems kultūriniam reikalams.

Dalyvauta iškilmingame pagerbime L. gen. konsulės J. Daužvardienės, iškiliosios visuomeninės premijos įteikime,

Svarbiausias renginys — Lietuvos Didžiosios Kunigaikštienės Birutės draugijos auksinis jubiliejus. Draugija įsikūrė 1925 m. Lietuvoje, Kaune, o 1975 m. 50 metų draugijos sukaktį minėjome išėjimo, JAV. Draugijos auksinį jubiliejų minėjo ir visi dr. skyriai JAV-sė. Minėjimo metu Ed. Vengianskas susuko filmą, kurį vėliau demonstravo kultūrinėje popietėje Lietuvių tautiniuose namuose. Tame pačiame filme buvo įmontuota ir vaizdai bei paaiškinimai iš birutininkių leidinio „DIVIDESIMTMETIS“.

Prieš porą metų dr. centrinė valdyba išleido visos draugijos veiklos aprašymą „Dividesimmetį“. Knygos išleidimas jau apmokėtas, nors knygų dar yra apėčiai. Trūkstamą pinigų sumą valdyba skolinosi iš birutininkių kasos. Visos birutininkės kviečiamos įsigyti savo draugijos leidinį ir sumažinti draugijai skolą.

LDK Birutės draugijos veikla gaivina Lietuvos sesių ir brolių laisvės troškimą ir paspartina Lietuvos vadavimą iš pavergtųjų rusų bolševikų M. B.

Loreta Regina Andrijauskaitė

Asta Elena Grinytė

Indrė Marija Biskytė

Jorilyn Ann Harding